

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XL

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1989 — JULY-AUGUST

№ 473-474

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business manager: M. W. Gawa
Advertising manager: A. Horhota

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number
ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$25.00
U.S.A.: \$23.00 US

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ
\$23.00 American or equivalent
Avio — \$50.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:**AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:**

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:**Чікало і околиці:**

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Яр Славутич — ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ	1
Х. У. і Яр Славутич — ЮВІЛЕЙНЕ ІНТЕРВ'Ю	4
Стівен Лікок — ГОСТИНИЦЯ МІСТЕРА СМІТА (закінчення)	8
Ілля Вартанов — ПЕРЕБУДОВА БЕЗ ПЕРЕБУДОВИ	13
Віктор Сабаль — ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ СРСР	16
М. Дальний — ПЛЕНАРНА СЕСІЯ СЕКРЕТАРІАТУ СКВУ	19
Остап Тарнавський — ЙОСИФ ГІРНЯК У ЛЬВОВІ	22
Василь Верига — ІМ ПРИСВЯЧУВАЛА ВЕЛИКА ІДЕЯ	26
Кжиштоф Яхович — ІСТОТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	29
С. Новицький — ЦЕ НЕПОВАЖНА КНИЖКА	31
Сергій Кисельов — АРХІПЕЛАГ БІКІВНЯ	32
М. Дальний — ПАНСІОНИ ІМ. І. ФРАНКА	34
Євген Дудар — „МАЄТЕ ГОЛОВІ...“ (гумореска)	35
Валтер Кеп — „ПРИЇЗД МАТЕРІ“	36
Лев Ломиш — ПРОЧИТАВШИ НОВОРІЧНЕ ЧИСЛО „НОВИХ ДНІВ“	37
К. Лещук, Ю. Яремкевич, В. Шевченко, Ів. Халіва, А. Сторож і ін. — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	39

На першій сторінці обкладинки: Пам'ятник св. Володимира в Торонті
(скульптура Л. Молодожанина; див. стор. 33). Фото — І. Корець.

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

З АНТОЛОГІЇ «НОВИХ ДНІВ»

Яр СЛАВУТИЧ

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

(До 70-річчя поета)

Зі збірки «Співає колос» (1945)

Під синім небом, над ясним колоссям,
Серед степів, де грала ковила,
Де щастя й горе водночас велося,
Моя херсонська юність розцвіла.

Полів розливи та вихрасті клени,
Та шлях до моря тоне в далині...
Мені співати хочеться надхненно,
І пригадати радісно мені,

Як з ранніх весен до міщих морозів
Текло струмком дитинство в кураю,
Як дикий терен, ставши при дорозі,
Збирав розгублену журбу мою,

Як на тяжкі часи жалілась мати
І, мов зегзиця, плакала вночі...
О, змовкни, смутку! Радісно згадати
Мою весну, життя не кленучи.

Під синім небом, над ясним колоссям,
Серед степів, де грала ковила,
Де щастя й горе водночас велося,
Моя херсонська юність розцвіла.

1939

НА СІНОКОСІ

Сіна покошено. Повзуть
Важезні гарби до стодоли.
Діди, вчуваючи грозу,
Вершать, покриують додолу.

А ми: «На вила налягай!» —
І порожніють миттю гарби.
Курить шляхами пилиюга,
Гуркоче грім. Багряні карби.

І я біжу по цілині,
Валків минаючи спахання.
Нема любішого мені,
Як переймати гроз кресання.

1938

Зі збірки «Гомін віків» (1946)

КОНЧИНА КІМЕРІЙЦІВ

Ржути тарпани у нестямі шаленій,
Чуючи ніздрями битву близьку:
З бурого сходу, як дики олени,
Скити в нестримному ринуть скоку.

Скити летять, як шуліки, степами,
Доли волають, звірота втіка.
Хвилі розгойдує, гонить валами
Яр-Бористен, кімерійська ріка.

Ржути тарпани, закусивши вудильця;
Котить дудоні талуючий грім.
Чом посмутились, кобилодоїльці,
Кімри сумирні на тирлі старі?

Кличуть царі, відкриваючи раду:
«Стрінemo скитів чи борзо втечем?...»
«Годі! — зівсяди, — рушаймо в Гелладу!»
Жони тяжким вибухають плачем.

«Смерди невірні! — царі їм. — Не підем
Вік доживати в чужинній імлі,
Не піддамось нерозгаданим бідам —
Смерти жадаєм на рідній землі!»

Журно оглянули вибалки сині
Горді царі й повернули убік,
Перекололись мечами в долині —
Землю обнявши, поснули навік.

Символе древній! Царів-кімерійців
Честю ввінчав — найславніший клейнод.
Смерди погинули в рабстві сирійців,
Канули в безвість.

Наука незгод!

1943

ВЕСНЯНКИ

Синю кригу кілками колем,
І спливає набрідь німа.
Білим зайцем зеленим полем
Утікає лиха зима.

Доженім же її стрілою
І хребта перетнімо їй!
Щоб не знала, якою млою
Повертатись у наш постій,

Щоб не відала, навіженна,
Де притаєно піль кличі,
І гоїсту суцвіть ромену
Не морозила уночі!

Синю кригу кілками колем,
І спливає набрідь німа.
Білим зайцем зеленим полем
Утікає лиха зима.

ПОБРАТИМИ

Із диким покликом край Базавлука
Югнув ординець і розплівсь, як дим;
Гаряча кров — потоком весняним,
І степ широкий пойняла розпуха:

Упав козак... Та спорожняє лука
Навиклим рухом вірний побратим —
І навздогін, за вибалком крутым,
Полонить зайду бусурманська мука.

На щедру учту сходяться вовки,
З очей голодних бlimають свічки,
Та не гоститися козацьким тілом.

Могилу шабля вириє, за мить
У головах калина зашумить,
І даль поклониться роменом білим.

1941

ПРУДИВУС

Пустив за вухо смолянистий вус,
Завів хвилясту, наче в'юн, чуприну.
Він сорок літ, б'ючись за Україну,
Ганяв татар від Богу по Мiус.

Меткий, смаглявий, як «шайтан-урус»,
Буйним ляхам, верстаючи долину,
Нераз шаблюкою панахав спину,
Аж поки й сам у халепу загруз.

І от на площі, де якусь писульку,
Читає з натовпу чужий суддя,
Від бранців не добившись каяття,

Він, січовик, дивуючи панків,
Щоб не марніла вдача козаків,
Сіда на палю, запаливші люльку.

1940

Зі збірки «Правдоносці» (1948)

ПРАВДОНОСЦІ

О, світе, пізнавай! Немов номади,
Йдемо в чужий, сполоханий простір.
З важкими таврами невчиненої зради,
Всіма зацьковані — як звір —
Слабі від горя, сильні від нестяжами,
Волочим тугу без кінця ми,
Всьому навперекір.

О світе мій,
Одумайся і зрозумій!

Шляхи встеляючи кістками,
В кільці облуд і полювань
Життя складаючи, мов гідну дань,
Скрижалі правди, ковані віками,
— Як стяг
— Несем по селах і містах.

Пізнай же, світе! Мозком і душою
Злагни, чому розпокою своєю,
Журбою чорною, що — як моря — без дна,
Тобі карбуєм світлі письмена.

Правдиві серцем, спрагнено відверті,
Тривогу й страх пізнавши,
В очей провали дивимось, як завше,
Суворій смерті.

Бо хто ми, хто? Яких земель аборигени,
Чиїх морів колишні владари?
Куди й по що, відважно і надхненно,
Бредем, як бідарі?
І на устах — до Господа молитва,
І на руках — диявола тягар,
А ген за нами навісна гонитва,
Удар — на вдар.

О світе мій,
Одумайся і зрозумій!

Немов пливуча лава, ген за нами
Підступства темні водії
Гудуть, щоб ми палючими словами
Не слали правди про свої
Краї.

Вчуваї, о світе,
Зло несамовите!

Гримить Сибір скелетами борців,
Лунає лунами тайга безкрай;
Запливши кров'ю в пустирях степів,
Немов зегзіця, Винница ридає.

Чиї ж то кості і чиї тіла
Земля у надра прийняла?

Вчувай, о світе,
Зло несамовите!

Щоб, не вагаючись, дознав ти
Безсмертну істину ясної правди:
Хто ми, яких земель аборигени,
Чиїх морів колишні владарі,
Куди й по що, відважно і надхненно,
Бредем, як бідарі.

І не страшні підкуплени облави,
Ні Кіль, Ні Кемптен, ані даль, ні час,
Бо наші подвиги, свічада слави,
Переживуть безсмертних нас.

І будуть правнуки твої, оглухлий світе,
Визвольні наші заповіти
— Як стяг —
Нести по селях і містах.

І будуть до Карпат — як до Синаю,
Мов до Йордану — до Дніпрових вод,
До краю нашого, святого краю,
Гучати відгроми вроочистих од
За те, що ми — усміхнені з відчаю —
Життя складаючи, мов гідну дань,
Шляхи встеляючи кістками
В кільці облуд і полювань,
Скрижали правди, ковані вікама,
— Як стяг —
Несли по селях і містах.

11 січня 1948 р.

Із збірки «Спрага» (1950)

* * *

Відгомоніла спрагла рівновага,
І тільки — спомин, як бутна мета,
І тільки — будня розбуяла брага
Мені допалює сухі вуста.

Прощай навік, блаженний супокою!
Мою рапмань і втрачені степи
В дочасну пору заступили млою
Чужинних міст брунатні черепи.

І я не хочу — не моя ж догана! —
Я не бажаю проклясти шляхи.
Така приемна і така жадана
Якась покута за якісь гріхи,

Що вже й одежа, в бродах перемокла,
Дорожнім сонцем починає снить.
І далеч простору, як меч Дамокла,
Грозить і надить, надить і грозить.

1946

Зі збірки „Оаза“ (1960)

Тепле небо твоїх очей
Красномовно метало звагу,
Мовби туга жадних ночей
Надписала любови брагу.

І не знав я, кому судить
Полум'яну спокусу Єви,
Тільки відав величну мить
Райських яблунь у день серпневий.

Розкривались корони гір,
Дзвінко падала Божа тама,
І сягав щонайдаліших зір
Невтоленний вогонь Адама.

1952

Як бджоли п'ють нектар, беру слова
З розмов урочих, мудрих архітвортів,
Із глосарів, куди іх запроторив
Суворий час, напора вогнева.

Жаданий труд, що серце колива,
Гойдає душу вихорами хорів.
Його скрашають леготи повторів,
Неначе лан — волошка польова.

Самі слова — не творчість. Їх надхнути,
Налити полум'ям купальських ватр,
Ясою звершень, тугою Славути!

Тоді, піднявшись із народних надр,
Вони сповнені підуть над світами
Свій змаг, як бджоли — стільники медами.

11 січня 1978 р.

Зі збірки «Маєстат» (1962)

* * *

У близку звитяжної слави,
Як Фенікса подув живий,
Встає маєстат золотавий
Лункої в віках Булави.

Під нею змагалися вої,
Вітаючи владу берла.
Із надер землі січової
Для неї наснага текла.

О ви, що довіру забули!
Розкрийте глибинні чуття
Для сяйва, що знато минуле,
Що в творче веде майбуття.

Воно — як могутня принада —
Виповнює борті сердечъ
Гартована в думах відрада
Йому накладає вінець.

І никнуть минальні примари,
І в лад благодатний, новий,
Над колотом чорної свари
Гряде маєстат Булави.

1951

Яр Славутич

Вітаємо нашого видатного поета, науковця і співробітника Яра Славутича з нагоди недавнього його ювілею і бажаємо йому доброго здоров'я та поетичної наснаги на багато років! Його інтерв'ю друкуємо з незначним скороченням. Новіші поезії друкуємо в наступному числі. — Редакція.

ЮВІЛЕЙНЕ ІНТЕРВ'Ю

З нагоди моого недавнього 70-річчя, редакторка одного часопису звернулась до мене з пропозицією взяти інтерв'ю на звукову стрічку. Після деякого вагання я згодився. Інтерв'ю було імпровізоване, іноді довше, ніж мало бути. Коли секретарка перенесла звукозапис на папір, то воно вийшло справді задовгє, а місце в часописі обмежене. Крім того, деякі уступи редакторка не відважилася надрукувати, бо вони, може, контролерсійні. Одним словом, інтерв'ю не з'явилося в пресі.

Тепер, перечитавши його, переконуюся, що воно варте друку, бо в ньому є, на мій погляд, важливі з'ясування подій, уточнення відомостей про те, що траплялося, як також наведено факти з українського життя на американському континенті.

П. — питання або думки інтерв'юерки, В. мої відповіді або з'ясування.

Яр Славутич

* * *

П. Власне кажучи, хто ви?

В. Гм... Яр Славутич.

П. Це всі знають. Але чи це ваше справжнє прізвище?

В. До 1941 року я був Григорій Жученко. Під цим іменем надрукував півдесятка віршів у літературних журналах і в альманахах Києва, Харкова, Січеслава. Щось дуже незріле й попсоване редакторами з'явилося в газетах. 1943 року я вперше виступив у пресі під іменем Яр Славутич. Це сталося в часописі *Нова Україна* (Харків-Полтава), де надруковано кілька моїх віршів із циклу «Запорожці». Видавали цей часопис Царинники. З того часу я друкувався лише під цим іменем, що незабаром

стало моїм легальним ім'ям та прізвищем. Ніяких інших псевдонімів я не вживав у пресі.

П. Що ви встигли закінчити в Україні до війни?

В. 1940 року я склав іспити в Запорізькому педагогічному інституті (тепер це університет) після чотирирічного навчання та отримав диплом викладача української мови й літератури. Коротко вчителював у селі Ботеве на Приозівщині. Там же, в отсchenні болгар, я засвоїв болгарську мову й перевідав діцьо з творчості Х. Ботева. Тоді ж довідався, що радянська влада позакривала всі болгарські школи та болгарську пресу, яка існувала в тому районі.

П. Чи були ви на фронти?

В. Після покликання до Червоної армії, мене, не питуючи, вкинули, мов якогось кріпака за Катерину II, до саперно-інженерної школи, де я мусив учитися, як будувати доти (довготривалі оборонні точки) й легкі мости для переправи танків і вояків, як орудувати вибуховими матеріалами й капсулями... Це була дуже небезпечна праця. Часто траплялись нещасливі випадки. Необережні вояки гинули на очах. Але мене Бог милував...

П. Чи були ви в дивізії «Галичина», що вам закидали сталінсько-брежневські наклепники, радианські професори Дузь і Дубина?

В. Ні, ніколи. По-перше, я ненавидів німців, що грабували Україну, що живцем спалили мою першу дружину з одноденною доночкою (див. поему «Донька без імені» та «Початок життєпису» у книзі *Трофеї*). Чернігівська Січ, в організації якої я брав участь, нищила німецьких загарбників. Чи міг я, за таких обставин, одягати й носити німецький мундир? По-друге, наскільки відомо, до дивізії «Галичина» не брали колишніх радянських офіцерів, а мене після закінчення саперно-інженерної школи «возвели» в лейтенанти. Щоправда, «возвав» я дуже коротко. Дезорганізована 375-та дивізія, в якій був саперно-інженерний батальйон, включно з моїм взводом, стояла в лісах поблизу

Менська, а німці на мотоциклах та автаки були вже біля Дніпра... Захоплених радянських офіцерів німці, як тільки виявили, негайно розстрілювали. Хто ж би рипався до дивізії «Галичина» в той час? Я знаю, що патріотично настроєні галичани йшли до цієї дивізії з метою дістати вишкіл і новітню зброю, щоб стати до послуг українського уряду самостійної української держави, що от-от мала бути проголошена... Обманені, ті патріоти, полягли в боях під Бродами буквально ні за що.

П. Що ви робили відразу після війни?

В. Передусім, я писав поезії, зокрема воскрешав із пам'яті свої кращі твори, що там збереглися, бо все написане загинуло. Крім того, я в Німеччині поповнював свою вищу освіту, готовуючись до наукової діяльності. У відновленому УВУ, в Аргсбурзі, я слухав лекції історика Дмитра Дорошенка, археолога П. Курінного (мене тоді дуже цікавила археологія), вивчав трохи грецьку й латинську мови, поширював своє знання старослов'янської... Одночасно випускав у світ поезії — вийшло чотири збірки в Німеччині.

П. Де ви здобули докторат?

В. Уже в Америці, в Пенсильванському університеті, зі слов'янських студій, 1955 року. Вивчав слов'янські мови — польську, чеську, болгарську, сербсько-хорватську та старослов'янську (що останню, в церковнослов'янському різновиді, я знатув ще здому). У мене тоді зродилася потайна думка — після закінчення славістичних студій перейти на порівняльну слов'янську літературу. Тому я взявся тоді за ґрунтовне ознайомлення зі згаданими мовами. Російську й білоруську я добре знатув ще здому. Брав також семінарні курси з балтійсько-слов'янської філології. Уважно прослухав курс польської літератури (польською мовою), а поза програмою — курс про Гете (німецькою мовою), вивчав англійську мову та американську поезію, естетику... Тема моєї докторської дисертації — «The Poetry of Mykhaylo Orest and his Background», отже, з української літератури.

П. Після цього, напрошується питання: хто ж ви більше — лінгвіст чи літературознавець? Про вас пишуть і так, і так.

Передусім, я україніст із широким слов'янським тлом. Поняття «україніст» охоплює мовознавство, літературознавство, елементи культурної історії України (цим останнім я особливо цікавився ще в Україні). Більшість моїх наукових праць — на теми з літературознавства. Багато займався я також літературною критикою, бібліографією (з конечності чи пак необхідності!), перекладав поезії з різних мов, найбільше з англійської.

П. Ви ще й видавць?

В. Оскільки на Заході немає українських видавництв, крім партійних і релігійних, довелось мені стати й видавцем, переважно власних творів. Так роблять майже всі українські письменники поза Україною. Може найбільший успіх має Докія Гуменна, що видала чи перевидала близько 20 своїх книжок.

П. І добре заробляєте?

В. На підручниках з української мови заробляю непогано. А з поезії тут ніхто не прожив би. Лише деякі видання повернули мені вкладені кошти... Прикро стверджувати, що український читач вимирає, а з молодого покоління мало хто купує книжки, тим більше поезії. Мої підсумкові видання *Трофеї* (1963) та *Зібрані твори* (1978) ще оплатили себе, приносячи невеликий гонорар. А от останнє видання — дев'ята збірка *Живі смолоскипи* (1983) — повернуло трохи більш як 60 відсотків укладених коштів. І це при посиленому поширенні на всі можливі адреси...

П. «Живі смолоскипи» — це ваша важлива книжка. Справа тут не в заробітку, а поширенні ідей правозахисників. Ця ваша книжка була нагороджена премією?

В. «Живі смолоскипи» отримали другу франківську премію...

П. А я десь читала в пресі, що «Зібрані твори»...

В. У деяких часописах була неправдива інформація... *Зібрані твори* отримали першу премію Літературного Фонду ім. Франка ще 1982 р., а другу премію, повторюю, присуджено 1986 р. моїй дев'ятій збірці поезій *Живі смолоскипи*.

П. «Живі смолоскипи» мали багато прихильних рецензій. Справжня поезія! Зразкову вступну статтю написав д-р В. Т. Жила, професор Тексаського університету. Крім того, книжка гарно оправлена в полотно, папір високої якості. Чого ж тоді, напр., книгарня «Свободи» не оголошує її? Може, тут якась політична мотивація?

В. Дякую за похвалу на мою дев'яту збірку поезій. Але п. Е. Гарасимчук, книгар *Свободи* думає, мабуть, інакше. Тому й не оголошує в щоденнику. Може ще й тому, що його книгарня заробляє всього пару долярів із проданої збірки віршів. Метикуватий бізнесмен воліє мати радніше шість долярів за підручник, ніж два за поезію... А втім, хто знає... У всяком разі той книгар завдав мені багато прикорстей та ще й непотрібних видатків. Послав я йому по п'ять примірників своїх нових видань. Узяло цілий день — приготовляв рахунки, пакував, перев'язував шнурком, відвіз автом на головну пошту (12 кілометрів від моого дому), витратив 35 долярів на поштові видатки, а книгар Е. Гарасимчук повернув на мою адресу всі пакунки, бо «книгарня не замовляла їх». Зрештою, він ніколи нічого від мене й не замовляв. Автори посилають йому свої книжки переважно з власної ініціативи! Крім праці та поштових видатків у сумі 35 дол., я ще мусив заплатити додаткових 35 дол. за повернені поточчені книжки, які вже не годяться до продажу...

П. Справді, це були великі непотрібні видатки та ще й день праці. Адже це, по суті, були пробні примірники. По п'ять примірників п'ятьох видань займають на полиці мало місця. Все таки хтось купив би.

В. Звичайно! З приводу подібного неподобства я писав п. Соханові, якого відрекомендували мені як найчеснішу людину в високій адміністрації Українського Народного Союзу, себто в Домінії президента Флиса.

П. *I допомогло?*

В. Як заєць кобилі!..

П. *Справді прикий випадок...*

В. На жаль, не перший і не останній... Десять наприкінці сімдесятих років послав я до книгарні *Свободи* нові нотні видання. Чекаю — немає ні вістки (я просив відписати), ані жодного оголошення в *Свободі*. Пишу до книгарні лист, другий, третій — не відповідає! Два роки пролежали нотні альбоми з рахунком, припадаючи порохом, а до них ні разу не заглянув книгар...

На жаль, на цьому не кінець. Десять там у сутеренах книгарні *Свободи* знайшли покладені (як і нотні видання), закладені іншими книжками, мої *Трофеї* (1963) — може з десятком примірників. Витягли їх на світло Боже й почали оголошувати у *Свободі*, але як оголошувати! На цій книжці стоїть мое ім'я та прізвище — як і на всіх інших книжках — Яр Славутич. Книгар перехрещує мене на Ярослава Славутича й пускає до часопису *Свободи* влітку 1987 р. кілька разів, мовляв, нарікав, що не оголошуємо,— от і маєш тепер! Довідавшись про перекручення моого імені, пишу до книгаря листа з проханням виправити. Але оголошення повторюється — з Ярославом! Пишу вдруге, втретє... Нарешті отримую відповідь — у листі з 29 жовтня 1987 р. стоїть таке речення: «За неправильне писання Вашого імені просимо вибачити». Місяців два опісля — знову оголошення про *Трофеї*, і знову — з Ярославом! Написав я ще одне пояснення, що я — Яр, а не Ярослав. Копію послав редакторові *Свободи* — не вмістили в щоденнику! А оголошення далі йдуть — із Ярославом! Останнє було в часописі *Свобода* за 16 липня 1988 р. Майже рік я був Ярославом!

П. *Дивні діла творяться в тій книгарні «Свободи»!*

В. І в редакції *Свободи*... Поглузували там на віть із старенького професора Петра Одарченка, що все своє життя боровся за чистоту української мови та нормативний ужиток лексики. У своїх розумних статтях він переконливо довів, що слово «ювіляр» — у згоді з українським національним словотворенням, а «ювілят» — невластиве українській мові. Надійшов час — і він сам став *ювіляром*. Літератор М. Вірний написав про ювіляра ювілейну статтю, а редакторка змінила скрізь «ювіляра» на «ювілята». Бідний ювіляр, Петро Васильович, на відзначені свого 80-річчя, аж за серце хапався — так йому було боляче із свободянського глузування над його довгою й корисною для України працею...

П. *Гаразд, а що сталося з Вами в останньому випадку? Ви ж також ювіляр. Стукнула вам двері 70-ка. I не показує дороги до кладовища...*

В. Дякувати Богові, я збираюсь увійти в ХХІ-ше сторіччя. А той останній раз трапився, власне ка-жучи, не зі мною, а з одним моїм добрим знайомим, який вирішив до моєї 70-ки надрукувати ювілейну статтю з добрым словом про мою творчість. Пролежала його стаття в редакції *Свободи* близько півроку. Будучи на Сході Америки, заходить він до редактора. Так і так, мовляв, у вас десь там лежить моя стаття про ювіляра Яра Славутича. Чи думаете вмістити? Він же ваш співробітник. *Свобода* колись видала його одну книжку... «Він образив *Свободу!* Вашої статті про нього не вмістити!» — запала відповідь редактора. «Не пригадую такого, щоб він десь ображував щоденник... Поет, щоправда, буває емоційний. Але ж працює, як віл, на культурній ниві. Багато чого зробив, найбільше нагород отримав за свою творчість, наукову діяльність... Чому б не згадати про його ювілей?»

П. *Добре подав мотивацію автор статті. Але що ви могли сказати таке, щоб інші сприйняли, як образ?*

В. Нічого образливого я не сказав. Наскільки пригадую, редактор міг мати на увазі таке, сказане про його часопис: «Ксероксування нарисів (мова йшла про *Панораму України* Анни Владленко-Бойцун — ЯС) зі *Свободи* причинилося до утривалення різноманітних друкарських і мовних помилок. Загально відомо, що фаховий журналіст п. Снилик, головний редактор щоденника, уміло компонує окремі числа, як також і річники-альманахи УНС. На жаль, мова у часописі дуже не чиста, повно російських і польських ідіом, багато друкарських помилок... Прикро писати, але треба... Так думає велика кількість читачів, обурюються також письменники, але не всі мають відвагу говорити у пресі».

П. *Яка ж тут образа? Ви, як бачу, теж дипломат. Добре похвалили і злегка, дуже легенько покритикували...*

В. З мене поганий дипломат. Я належу, на жаль, до відвертих і щиріх людей: говорю про те, що думаю. Тому в мене більше ворогів, ніж в інших людей. Потайні люди звичайно ворогів не мають... Що ж, така вже запорозька (либонь, скитська, антська, русинська, козацька...) вдача.

П. *Oго-го! Ви подали майже повну генеалогію. В. Повну чи не повну, але я певний, що вийшов... зі скитів.*

П. *Гм... Зі скитів-орачів чи царських скитів герба власного?*

В. Мабуть, із перших, бо мій предок, полтавський полковник Федір Жученко, дістав собі герб лише в XVII ст. Чи було щось таке в моїх предків раніше, не відомо.

П. *Тепер почалась перебудова. Може й до архівів допустяте, зокрема до боярських.*

В. Це станеться тоді, як рак свисне.

П. Я б хотіла порушити суспільно-громадські справи. Які ваші політичні симпатії? Що значить ваш герб?

В. Щодо герба — відповідь у моїй статті «Михайло Жученко, співзасновник НТШ, та його рід», що вміщена у симпозіумі *Творчість Яра Славутича* (1978), упорядкування проф. В.Т.Жили. Політичні переконання? Я завжди був гетьманцем. Уважаю себе за інтернаціоналіста, дарма що дехто називає мене націоналістом.

П. Чи немає тут суперечності?

В. Думаю, що немає. Як і кожен патріот, я люблю свою країну, рідну мову та національну культуру, працюю для їхнього розвитку. Але я також шаную інші нації та їхні культури, якщо вони не перешкоджають розвиткові української нації та її культури.

П. Навіть і російську? Та ж російська мова, тобто «русский язык», — убивця української мови!

В. Очевидно, я проти петербурзько-кремлівської політики російщення й поневолення українського народу та інших народів у штучно створеному Радянському Союзі. Я нічого не маю проти російської літератури, зокрема її класичного періоду, бо це творчість світового значення...

П. Отже, ви розрізняєте ненародний, тоталітарний уряд і народ, що не поділяє імперіалістичної політики свого уряду. Мабуть у цьому й полягає ваш інтернаціоналізм.

В. Очевидно. Добре сказав про російські уряди один український письменник у Києві влітку 1988 року: «нашу душу спершу нищили царськими століттями, потім кровавими сталінськими десятиліттями, потім ганебними застійними роками» (*Літературна Україна*, 28 липня). Я підписуюся під цими словами, бо це ніби й мої слова; я повторював цю саму думку протягом усього мого перебування поза Україною.

П. Може скажете на закінчення, як ви жили з гербом за радянської влади. Тоді ж нищили і шляхту, й дворян, і...

В. Я народився як шляхтич у січні 1918 року, коли дворяни чи пак шляхтичі мали ще свої привілеї. Лише два роки пізніше, коли радянська влада опанувала революційну ситуацію, шляхетський стан був скасований. Жили ми на хуторі, в степах, куди фактично ще не сягала рука радянської влади. Наш родовий герб висів поряд ікон, либонь, до 1930 року. Коли почалась колективізація, тоді довелося ховати герб. Оскільки наше інтерв'ю справді затягується, охочих відсилаю до моєї книжки спогадів *Місцями запорозькими* (1985).

П. Дякую вам! Я думаю, що ми засвідчили багато цінного як для сучасників, так і для нащадків...

Інтерв'ю перевела Х.У.

КРЕДИТОВА СПІЛКА «СОЮЗ»

Кредитова Спілка „Союз“ запрошує Вас стати членом і бути співучасником збільшеної допомоги громаді!

Кредитова Спілка „Союз“ старається дати найкращу обслугу для всіх фінансових потреб!

Кредитова Спілка „Союз“ платить найкращі ставки на відсотки за реченцеві депозити!

Кредитова Спілка „Союз“ вповні до Ваших послуг!

Просимо звертатися до нас у всіх потребах!

2299 Bloor Str. West,
Toronto, M6S 1P1
Tel.: 763:5575

406 Bathurst Str.,
Toronto M5T 2S6
Tel.: 363:3994

31 Bloor Street East
Oshawa, Ontario
L1H 3L9

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

**2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.**

YAR HALABAR

**YAR'S KID'S THINGS
CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE**

Дитячі убрання і меблі

**2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2**

(416) 767-7880

ГОСТИНИЦЯ МІСТЕРА СМІТА

(Закінчення)

Думаю, що ця ідея виникла в Смітовій голові вперше того вечора, коли до Маріпози загостила парова каруселя. Розташувавшись на пустій ділянці, трохи нижче гостиниці, вона крутилася й гула, насичуючи своїми мелодіями повітря літнього вечора, в той час як навколо неї юрмилася сотнями дітвора. Вниз по вулиці прогулювався містер Сміт, у м'якому фетровому капелюсі, який мав би означати, що вже є вечірня пора.

«Кілько береш за їзду, бос?» — поцікавився містер Сміт.

«Дві — за п'ять центів», — відповів чоловік.

«Ось на, возьми се, — сказав містер Сміт, висмикнувши з товстого сувою банкнотів десятку, — і най та малеча їздить собі задурно цілий вечір!»

Тої ночі каруселя, вкрай навантажена дітлахами Маріпози, несамовито кружляла аж за північ, тоді як у Смітовім готелі батьки та їх приятели, і, взагалі, Смітові поклонники, — коли розійшлась чутка, — густою в чотири ряди лавовою стояли вздовж буфета. Самого лише пива продано в ту ніч на сорок долярів; і ще містер Сміт також дізнався, — якщо він цього раніше не передбачав, — що благословен буде той, хто знає де і коли треба іноді дати!

На цьому філантропія не кінчилася. Містер Сміт став тепер усе передплачувати, скрізь належати і на все давати. Він зробився і масоном, і лісником, і Пітійським кавалером, і робітником. Дав сто долярів на Маріпольський шпиталь і сто долярів на Християнське товариство молодих мужчин. Записався до клубу футбольістів, клубу лакросистів, гоекістів, по суті — всюди; а особливо до тих організацій, котрі потребували приміщення для сходин, під час яких, у гарячих дискусіях, часто пересихають у всіх горлянки.

В наслідок того, масони влаштовували свій річний бенкет у Смітовім готелі, а кавалери-Пітійці святкували свою Устрічну вечерю в Смітовім ресторані.

Мабуть ще більший успіх мали Смітові таємні добродійства; себто пожертви, зроблені нишком, що про них жодна душа в Маріпозі нічого не знала, часом протягом цілого тижня, як їх учинено. Саме отаким чином містер Сміт придбав новий таз на свячену воду в церкві декана Дрона, та послав на руки судді Пеперлі понад сотню долярів, на небмежені витрати Консервативної партії.

Нарешті, помалу дійшло до того, що антагонізм припинився, і Смітів готель, як інституцію в Маріпозі, акцептовано. Навіть люди помірковані, і ті з гордістю дивилися тепер на містера Сміта, як на визначну людину, що й містечку додала деякої значності. Вже були випадки, як у спокійні ранішні години декан Дрон, збираючи підписки, зва-

жився навіть заходити аж до «ротонди». А щодо Армії Спасіння, то ці хлопці зовсім вільно вешталися сюди й туди весь час.

Труднощі залишалися ще в одній тільки справі, а саме: в заміканні бару. Містер Сміт не міг ніяк прикладти ума, щоб вирішити цю проблему, — не в аспекті прибутку, — а як справу чести. Він бо не міг собі уявити, щоб суддя Пеперлі стояв опівночі на тротуарі, томлений спрагою, або щоб вечірня зміна робітників Таймс-Геральду була змушенна іти в середу вночі додому — «насухо». У цьому випадку моральний код Сміта був неймовірно простий: поступити згідно з совістю, і взяти на себе повну відповідальність. Отже бар залишався відчиненим.

Кожне містечко, гадаю, має своїх негідників. У кожній добродушній пазусі вигрівається якась гаючка, або, — як висловився містер Сміт в розмові з Голготою Гінгемом, — «є і в нашому містечку деякі людці... такі підлі скунси, що доносеть!..»

Маріпольський суд спершу скасовував усі ті звинувачення. Діючий суддя, що сидів за купою книжок, в окулярах, навіть погрозив був раз виказчикові тюрмою. Вся адвокатура в Маріпозі була на боці містера Сміта. Але вперто повторні донесення таки доп'яли свого. Довідавшись, що містер Сміт асигнував сто долярів для Ліберальної партії, суддя Пеперлі негайно оштрафував його за те, що бар був відчинений довше, ніж дозволялось. Це було одне засудження. До цього додався ще той прикрай випадок, про який щойно згадувалось, — це вже два. А за ними ринула їх ціла злива. Отаке становище було на той час, коли до затильної кімнати бару зайдов Біллі-клерк, з телеграмою в руці.

«Ось вам «вайер», сер!» — промовив.

«Що воно там каже?» — спитав містер Сміт.

Він завжди ставився до писаних документів з якоюсь легкою байдужістю. Не думаю, чи в Маріпозі знайшloся б десять чоловік, котрі знали, що містер Сміт не вмів читати.

Біллі розгорнув повідомлення і прочитав: «Комісіонери дають вам три місяці часу на закриття підприємства».

«Дай, я сам прочитаю, — сказав містер Сміт. — Дац райт, три місяці на закрите бизнесу».

Під час, коли читалася телеграма, в кімнаті панувала гробова тиша. Всі чекали, що казатиме містер Сміт. Містер Гінгем інстинктивно набрав професійного вигляду сумовитої безнадійності...

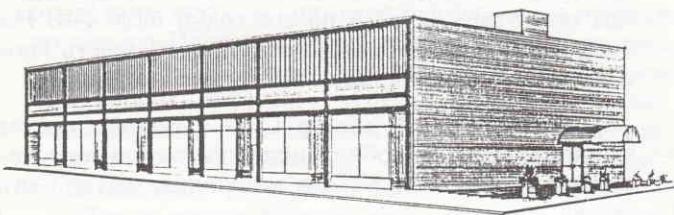
Як розказували згодом, містер Сміт стояв отак з тацею в руках і «студіював» телеграму хвілин щонайменше чотири, аж тоді вже заговорив.

«Хлопці, — каже, — най мене шляк трафит, але я бизнесу не закрию, аж доки не буду готовий закрити! Я вже маю ідну ідею. Ви почекайте — і я вам покажу!»

I поза тим, ані слова більше він на цю тему не промовив. Та не минуло й два дні, як уже все містечко знало, що щось котиться. У готелі аж зароїлось від теслярів, мулярів та малярів. Появився десь архітект з міста, з сувоєм рисункових копій у

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ В ТОРОНТО

Тел. (416) 766-6802

Адреса: 2118-A BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONT., M6S 1M8

Перша і єдина в Канаді Фундація українського мистецтва, заснована в 1975 р.

- Formuje образотворчу Галерею-Музей
- Влаштовує виставки і продаж мистецьких творів
 - Організовує конференції, доповіді, читання на мистецькі теми
 - Видає книги, альбоми репродукцій, проспекти тощо.
- Ставайте членами, прихильниками і спонсорами КУМФ! Підтримуйте її для збереження і розвитку української культури!

КУМФ відкрита від понеділка до суботи (за винятком середи) від 12:00 до 18:00; у неділю від 13:00 до 17:00 год. Вступ до галерії за добровільними датками.

руці; якийсь інженер вже вимірював теодолітом горизонтальність вулиці, а бригада землекопів, пустивши в рух лопати, запрацювала так несамовито, що, здавалося, викопає геть усі задні підмурки готелю.

«Ото-бо їм теперка заб'є баки! — казав містер Сміт.

Пів містечка збіглося туди, обступивши готель у якомусь божевільному захваті. Однаке власник не проронив ні слова.

На великих ломових підводах безперестанно возили з тартака прямоугутно обтесані бруси та соснові, два-на-вісім цалів, бальки. Чимала купа вже готового, щітнадцять футів довгого, ялинового лісоматеріялу лежала біля пішоходу.

Тим часом розкопана яма глибшла; і вилетіли наверх останні шматки болота, і вже навсторч зведено бруси, і вже лягли на них упоперек бальки, і весь день, від світанку до присмерку, торохкотіли молотки в руках теслярів, що за додаткову платню взялися працювати понад години.

«Тутки-сі не розходит за кошта, — мені, аби робота була зроблена», — вирішив містер Сміт.

Швидко споруда набула вигляду будинка, що стояв уздовж бічної вулиці, сполучений під прямим кутом з готелем. Просторий і граціозний виглядав він, піднявши вгору свої стрункі підпірки.

Уже навіть видно було ряд отворів, де мали прийти вікна, — достеменно на скляний палац заносилося, — такі вони були широкі та вигідні. Внизу, під ними, можна було бачити, як споруджувалось підвальне приміщення; з низькою, неначе в льюху, стелею, під якою дебелі поперечні бруси, чисто вигладжені, вже чекали на фарбування. Сім пак червоно-бліх навісів лежали готові на вулиці.

Навіть тоді ще ніхто не знов, що й до чого, аж допіру на сімнадцятий день містер Сміт, у приватній атмосфері затильної кімнати, порушив мовчанку, заявляючи:

«Я вам тепер, хлопці, повім: то є кефф, такий, як ото мають у місті. Кефф для дам і джентельменів. А то, що під ним (ви що п'єте, пане Мулинс?), то-во є щурячий холодник. Як буде всю готове, я

до кухні найму французького шефа, а на зиму зроб'ю ще й «дівочий рум», подібний, як є в готелях у місті. І я бим хтів видіти, хто то єго тогди закріє».

Протягом двох наступних тижнів усе було готове, як запляновано. Мало того, що добудовано кафе, але й самого готелю не можна було тепер відкрити: весь фронтон його замайорів хмаринками червоно-бліх навісів; з кожного вікна звисали з вазонів рослини, а вгорі над ними розкішно плив на вітрі державний знак Імперії. Та й саму назву змінено: Літній павільйон Сміта — так називалось тепер це місце. У місті він оголошувався, як Смітів туристичний центр або Північний курорт Сміта. Містер Сміт замовив у редактора *Таймс-Геральд'*у рекламний циркуляр про озон та соснові ліси Маріпози, разом з ілюстраціями маскіончів (*piscis mariposis*).

Тої липневої суботи, після того, як циркуляр облетів велике місто, з кожного поїзда в Маріпозі висипалася така сила людей з рибальським приладдям, що їх заледве встигали реєструвати. А що з приводу цього продано через шинквас декілька краплин віскі, про це ніхто й не подумав.

Але от кефф! оце, безумовно, була вершина слави тих подій; кефф і Щурячий холодник унізу!

Світлий і прохолодний, з повідчиненими, задля свіжого повітря, вікнами, з мармуровими столиками, пальмами, з офіціянтами в білих піджаках, — він був непроминальним чудом Маріпози. Ніхто в містечку — окрім містера Сміта, який знову інсистував, — ніколи б навіть не подумав, що офіціянтів і мармурові столи, і пальми, все можна знайти телефоном далекої відстані.

Містер Сміт додержав слова. Він таки роздобув десь кухара-француза, з похмурим аристократичним обличчям вусаня, який своїм імператорським виглядом нагадував небіжчика Наполеона Третого. Де він його найшов — ніхто не знов. Деякі люди в містечку говорили, що це був якийсь французький маркіз. Інші казали, що — граф, і зразу пояснювали різницю.

Ніхто в Маріпозі чогось подібного до кефф ніколи ще не бачив. Уздовж нього, по однім боці,

горіли під руштами вогні, прикриті злегка величенною покришками, що піднімались угору і спускались униз на ланцюгах. Проходячи повз них, ви могли далі вибрati собi до вподоби котлету, яку тут же, на ваших очах, французький маркіз метав на розжарені залізні штаби; ви мали нагоду спостерігати, як виготовлялися гречані оладки, і власними очима бачити, як мордували, пряжили, перчили і смажили свійську птицю.

Містер Сміт, звичайно, тріумфував.

«Що маєш на ниньки, Алф? — бувало спитає він, підходячи спрокволу до маркіза. Ім'я шефа, треба гадати, було Альфонс, та для містера Сміта «Алф» звучало сливе так само.

Тоді маркіз подасть було хазяїну меню і скаже: «Voila, m'sie, la carte du jour»

До речі, містер Сміт сам заохочував до вживання французької мови в кафé. Робив він це, очевидно, маючи на увазі виключно інтереси готельного підприємства, і навіть, здається, вважав це за зовсім недавній винахід.

«Воно так сі завсіди водит у великому місті, — казав, — але то сі не конче мусить розуміти».

Отож містер Сміт візьме було цю саму «ля карт» і, тримаючи її отак двома пальцями, пильно роздивляється на неї. Уся вона була заповнена такими вигадками, як Potage à la Mariposa — Filet Mignon à la proprietaire — Sotelette à la Smith тощо.

Але, що було справді знамените в цій каварні, то це — ціни! Та в тому власне полягала безнадійна простота містера Сміта, — і це всі відразу помітили.

Адже ж ціна їжі стояла незмінно: 25 центів! Отже, зайдовши в кефф, ви могли за двадцять п'ять центів істи все, що там було.

«Но, сер, — заявив рішуче містер Сміт, — я жадних цін не публику піднимати не збираюся. В готелі було все по-кводру — буде все по-кводру та-кож і в кеффі».

Чи повно людей? Ну, та хіба ж! Аякже?! Від години 11-ої, як він відчинявся, і до години 8:30, коли його замикали, знайти вільний столик було майже неможливо.

Туристи, мандрівники, відвідувачі, і половина людей з Маріпози, — тіснилися біля столиків; бряжчав посуд, дзеленькали на тацах склянки, з лускотом вилітали з пляшок корки, моталися сюди й туди, в білих піджаках, офіціянти, Альфонс швиргав угору котлетами і пляшками, а поміж усіх них — повсюдно містер Сміт, у білому фланельовому костюмі і широким, малинового кольору поясом підперезаний. Тісnota — від самого ранку аж до ночі; проте весело і навіть, у веселощах, досить гамірно.

Що гамірно — це правда! Але як вам хотілося глибокого спокою та прохолоди, і ви бажали зійти з-під яскравого канадського серпня в глибину ча-рівничого затінку крижаної долини, тоді ступайте вниз — у Шурячий холодник. І там ви його мали; старі, темні сволоки (хто б повірив, що їх тільки місяць тому покладено?), величезні барила, уставлені сторчма одне на одного, з золотими на чор-

ному тлі написами, як «Antimollado Fino», високі кухлі, наповнені м'яким, як мох, німецьким пивом, і німець-кельнер, безшумний в руках, мов текуча піна... Зайти було в Шурячий холодник улітку, о третій по полудні, означало — заритися в ньому вже на цілий день. Голгота Гінгем — той пропадав там по чотири, а то й по сім годин щоденно. На його думку, це місце мало всю привабливість «поховання», без найменшої тіні якогось смутку.

А одної ночі, як містер Сміт з Биллі-клерком відчинили касу і зробили підсумки тотального недобору з кафе та Шурячого холодника, містер Сміт сказав:

«Биллі, почекай, най-но лише поновлєт мені лайсنس! Тоді я сей француватий кефф так моцно закрию, що сі ніхто довіку не дізнає, що его так вдрали. По чому, кажеш, ся барапина? По п'ятдесят центів за фунт?! То по моїм розрахунку так виходить, що кожде з тих свиней за 25 центів, які воно уплачую, з'їдає харчів, приблизно, на їдного доляра. А ще той мені Алф... до лиха! Маю вже єго досить!»

Але це була, розуміється, виключно конфіденційна справа між містером Смітом і Биллі.

Докладно не знаю, в який саме період це сталося, як у містечку почала поширюватись ідея петиції до ліцензійних комісіонерів. Здається, що ніхто не зінав, хто власне підказав був таку думку. Одно було певне, що громадська опінія за підтримку містера Сміта стала рішуче набирати розмаху. Я думаю, чи не було це в день після того великого рибного обіду, приготованого Альфонсом для Веслярського клубу Маріпози (по двадцять центів від голови), коли то симпатії до містера Сміта знайшли раптово такий відвертий вияв. Люди казали, що сором був би, коли б таку людину, як містер Сміт, викінчили якісь там три ліцензійні комісіонери. Та хто ж, урешті, вони такі, оті комісіонери? Та ж подивіться, яку ліцензійну систему мають у Швеції; атож! або в Фінляндії, чи в Південній Америці. Або, коли вже на те пішло, гляньте на французів та італійців, які п'ють день і ніч. І що ім бракує? Хіба це не музикальні люди? Візьміть Наполеона і Віктора Гюго: щодругого дня п'яні, а проте дивіться, що вони зробили!

Посилаюсь на ці аргументи не заради самих лише фактів, а радше для того, щоб показати зміну настроїв громадської опінії в Маріпозі.

Бувало сидять чоловіки в каварні за сніданком, години, скажім, півтори, та й обговорюють, у загальному, питання ліцензії; а потім зійдуть униз, в Шурячий холодник, — і там ще, годин зо дві, балакають про те ж саме.

Але дивним було те, як іноді випадку окремих індивідів, — що часто здавалось просто неймовірним, — западав у душу осяйний промінь і розтоплював там лід їх опозиції.

Візьмімо для прикладу видавця Маріпозьких Вістей. Більшого за нього поборника помірності, гадаю, не було в цілому містечку. Проте Альфонс

«розколов» його одним сніданком, вгостивши яешнею «à la License».

Або взяти хоч би самого суддю маріпозького, Пеперлі. Його „зіпсовано“ пиріжком, начиненим м'ясом з дичини — paté normand aux fines herbes — правдивим пирогом, що варт був би навіть поїздки до самого Парижу. З'ївши пиріг, Пеперлі, на свій здоровий глузд, відразу забгнув, що було б явним божевіллям руйнувати готель, який виготовляв такі знамениті речі. Отаким саме робом — качкою з начинкою “a la Ossawippi” — примушено й секретаря Шкільної ради замовчати.

Трьох членів Міської ради „навернено“ за допомогою Dindon farci à la Josh Smith.

А тоді містер Дістен умовив нарешті і декана Драна зайти до готелю; скоро тільки Сміт і Альфонс його запримітили, вмить піднесли йому смаженої кумбали, та такої, що й апостоли б її похвалили!

Після того кожен уже знат, що питання ліцензії фактично вирішено. Петиція кружляла по всьому містечку. Її копії, розмножені видавництвом Вістей, лежали на прилавках усіх крамниць Маріпози. Дехто підписував їх по двадцять, а то й по тридцять разів.

І це був навіть солідний документ. Починався він так: „Тоді як у щедрості Провидіння вивела земля соковиті плоди свої та виноградники свої, для насолоди й задоволення людини...“ — тільки читаючи це, ви вже почуваете спрагу. Кожному чоловікові, після прочитання цієї петиції, безтязно хотілося спрожогу гнатись у Щурячий холодник.

Коли закінчилось підсумування, вони мали близько трьох тисяч прізвищ.

Тоді адвокат Нівенс та містер Гінгем (як провінційний урядовець) подалися з тим до головного міста округи, а вже о третій годині по полудні, телефоном далекої вістані наспіла вістка про поновлення ліцензії для містера Сміта на три роки.

Веселоці! Ну, безумовно, що так! Усі позбігалися, щоб привітати містера Сміта, стиснути йому руку. Вони говорили йому, що він один зробив для розвитку Маріпози більше, ніж перший-ліпший десяток чоловіків у містечку.

Деякі казали йому виступати кандидатом у виборах до міської ради, інші знов хотіли бачити його кандидатом консерваторів у наступних федеральних виборах. В каварні зчинився такий страшений галас, що аж Щурячий холодник внизу почав ходором ходити у своїх основах.

І в розгарі тої суматохи містер Сміт улучив момент, щоб сказати Билові-клерку: „Винимай касовий реджистер з кефу та Щурячого холодника і берисі до балансовання книг!“

А Биллі каже: „Чи маю написати листи, що відсилаємо назад пальми, столики та інше барахло?“

А містер Сміт каже: „Пиши рай-ди-вей!“

І так веселі жарти, балачки і гратуляції продовжувались увесь вечір; щойно десь за північ містер Сміт зміг приєднатися до Биллі, що працював у приватній кімнаті, за „ротондою“. Коли він увійшов, в його руках та поведінці видно було врівно-

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНАД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНЯ, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
CHOLKAN CORPORATION • REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont., P0B 1L0 (705) 385-2982

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНИ/ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

Chevrolet Oldsmobile

3200 BLOOR ST. WEST

236-1011

КОВАЛЬСЬКА ХРИСТЯ

— НАЙЛІПШИЙ ВИБІР НОВИХ І ВЖИВАНИХ АВТ; НАЙКРАЩІ ЦІНИ!

— Христя Ковалська допоможе Вам купити або винайняти відповідне авто, полагодити позицію, гарантію тощо.

Фахова і солідна обслуга, можна порозумітись українською мовою.

важений спокій і гідність, чого ніколи раніше не помічалося. Я думаю, це було те нове сяєво консервативного кандидата, яке вже заздалегідь випромінювало із його чола. Мені здається, чи не був це якраз той момент, коли містер Сміт уперше

**«Ваші вклади та позички
в чужих фінансових установах
збагачують їх власників
і не дають ніякої користі
українській справі**

**«Ваші вклади та позички
в українській кредитовій кооперації
збагачують українську громаду
і допомагають
українській культурі»**

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА UKRAINIAN (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777

Користайте з наших фінансових послуг!

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

**ПРИЄМНЕ І ВИГДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ**

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залях.

**БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!**

зрозумів, що готелеве підприємство утворює присілок до законодавчої палати в державі.

„Ось тут маєте рахунок з обох кас“, — промовив Біллі.

„Дай, я сі подивлю!“ — сказав Сміт, і став мовчкі приглядатися до цифр.

„І ще ось ті листи в справі пальм; а це відносно Альфонса, який ще до вчора помер...“

І тоді сталося щось дивне.

„Біллі, — вигукнув містер Сміт, — порви то все і викинь! Я мого не зроб'ю! То не буде райт, — я так поступити не годен. Вони мені дістали лайснес, аби далі тримав кефф, і я буду тримати кефф! Чому я маю єго закривати? Бара тепер приносить яких сорок, а то й до сотки денно. Шурячий холодник іде добре, — і той кефф зістається тутка!“

Так він і остався.

Там він стоїть, до вашого відома, і по сей день. Вам вистачить лише ступити за ріг Смітового готелю і прочитати вивіску: КАФЕ ДЛЯ ДАМ і ДЖЕНТЕЛМЕНІВ — таке ж просторе та імпозантне, як і колись.

Містер Сміт сказав, що кефф він триматиме; а коли він щось сказав — то так воно й було!

Зрозуміла річ, що були зміни... невеличкі зміни.

Шануючи вас, не буду твердити, що fillet de beef, яке виготовляють тепер, дорівнює колишньому Fillet de boeufs aux champignons, що вам подавалося за добрих часів.

Телячі котлети в Смітовім кефф тепер, безперечно, дуже схожі на котлети в Маріпольському Домі, чи в Континентальнім.

Звичайно, такі речі, як Omelette aux Truffes, фактично зникли ще тоді, як пішов Альфонс. Але відхід Альфонса, як і слід було чекати, був неминучий. Ніхто власне не знав, коли саме і чому він пішов, тільки одного ранку — його вже не було. Містер Сміт сказав, що „Алф подався до старого краю, до своїх кревніх“.

Отже після того, як відійшов Альфонс, вживання французької мови в кефф теж жахливо підувало. Проте навіть ще й тепер її, до деякої міри, вживається. Ви все ще можете дістати „fillet de beef“ і „saucisson au juise“ дарма, що це спричинює для Біллі-клерка чималі труднощі в ортографії.

Шурячий холодник, звичайно, закрито або краще: Містер Сміт закрив його для ремонту, і дуже правдоподібно, що він так і залишиться закритим, принаймні на три роки. Але кефф існує далі. Рушітів уже не вживають, бо нема потреби, коли в готелі під рукою є кухня.

„Дівочого покою“, мушу сказати, ніколи й не відкривалось. Містер Сміт обіцяв — це правда — на зиму, і все ще згадує про це. Однаке якось відчувається, що були деякі застереження проти цього. Кожний тут у містечку припускає, що в усіх великих готелях у місті є „дівочий рум“, і нічого поганого в тім немає, а все ж таки воно якось... ну, ви знаєте, якою химерною буває опінія людей у такій місевості, як Маріпоза.

Переклав **Д. Романик**

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Ілля ВАРТАНОВ

ПЕРЕБУДОВА БЕЗ ПЕРЕБУДОВИ

Спочатку, як пам'ятається, було слово і слово те було **перебудова**. Перебудуватися, щоб врятувати систему соціалізму, — це головне в політиці Горбачова. Він — за корінні перетворення але щоб при цьому не зачепити коріння. Він хоче будувати нове життя, але кладе цеглини на фундамент, який геть прогнів.

Однак, рядова радянська людина (людина з маси) — третій калац. Життя привчило її потай не вірити ні партії, ні урядові, ні газетам, ні в Бога, ні в чорта, вона навіть в себе не вірить, в ній нема **основи**. В пасивності людей цього типу, які остаточно сформувалися в 60-ті — 70-ті роки, — причина сьогоднішніх і запорука подальших поразок перебудови. В затоканій „новій радянській людині“ самостійно діє лише біологічна функція — вижити в існуючих умовах. Її примушували будувати „комунізм“ — вона удавала, що буде. Її закликають тепер перебудовувати цей недороблений комунізм — вона буде удавати, що перебудовує. Вона слухняна, і вона безкорисна. Одним словом, вона — раб. Сучасний, в міру інформативний, в міру освічений раб.

Іноземці, читаючи радянські газети, вважають, що перебудова „працює“ (Арт Бухвальд). Радянські люди, дивлячись на порожні полиці продуктових магазинів і вистоюючи в безкінечних чергах, бачать інше: перебудова **буксует**. Її колеса обертаються в порожнечі.

Горбачов розумний? Він оточений найрозумнішими радниками? Однак багато з того, що відкрилося в обстановці гласності, вони не могли передбачити. Наприклад, масовий „низовий“ сталінізм, про який глухо, з побоюванням згадує радянська преса. Це значить, що величезна кількість людей воліє твердого тоталітарного порядку, але без терору.

До речі, яка ж це демократія, коли несталіністам не дають виступати в пресі зі своїми поглядами (а то й програмами)? Якщо причина тут та, що сталінізм прирівняний до фашизму (а це буде визнанням щонайменше 25-літнього періоду радянського фашизму), — то й про це слід писати відкрито.

Слід визнати й іншу огидну правду: навіть брежнєвський період всеохоплюючого гниття і зневажання законів милішій серцю багатьох людей, ніж терепішня невизначена ситуація. Раніше люди знали правила гри: як красти, де, скільки і кому давати хабаря, як купити і як продати добру посаду, як на праці не працювати і т. д. і т. п., плюс до цього безмежні моря горілки і бурмотухи (а це теж не дрібниця для настрою мас). Загалом люди пристосувалися до своєї підлої системи. Зараз їх різко струшують, вибивають із звичної колії; всі розгублені, роздратовані, невдоволені. „Зараз у перебу-

дови більше противників чи сторонніх спостерігачів, ніж було на її початку“, — констатує „Наука і життя“ (1988, N 7).

Матеріали „Ізвестий“ і „Правди“ вражают читачів новими соціальними відкриттями. В селах селяни усім миром ненавидять ту чи іншу сім'ю, що взяла підряд, ненавидять за бажання багато працювати і багато отримувати грошей. Ці так звані „селяни“, а точніше „колгоспники“ — в масі своїй спадкоємці люмпенпролетарської голоти, яка залишилась на селі після того, як сталінська радянська влада знищила під корінь справжніх трудівників землі, турботливих її господарів. А ці, нинішні, ніколи почуття господаря нечували. Вони, не вміючи та й не бажаючи по-справжньому працювати, з мовчазної згоди колгоспно-районного начальства, чинять всілякі перешкоди тим, хто хоче бути господарем на землі. Так що селянське самоуправління (сімейні підряди) все ніяк не можуть розгорнутися.

В промисловості ж робітничому самоуправлінню (бригадному підряду) не дають ходу відомчі спруті. Колективний підряд виявився фікცією, формальністю. Робітники аж ніяк не вітають впровадження передової технології. За даного становища підвищення продуктивності праці не збільшує їхньої заробітної платні, зате робочі місяця можуть бути скорочені. Це достатня причина для ненависті до нових машин. В Ленінграді, пише місцева газета, були випадки, коли робітники свідомо ламали імпортні чи вітчизняні найновіші машини. Тепер їх, ці машини, загороджують для збереження металевими решітками. Радянські луддисти в кінці ХХ століття? Це наводить на думку, що радянська економіка або ще зберігає феодальні виробничі відносини, або тільки-но входить в стадію, яку Англія пережила 200 років тому, на зорі капіталізму.

Не випадково деякі об'єктивні радянські історики приходять до приголомшливої висновку: „Те, що побудовано в СРСР, — це не соціалізм...“ (Ю. Афанасьев).

Мало того, що людський фактор паралізує перебудову, економічної поразки її завдає день у день 18-мільйонна армія „начальників“-бюрократів. До речі, не випадково їх число близьке до чисельності КПРС (блізько 20 мільйонів). Можна сказати, є комуністи без посади, але нема керівної посади, не зайнятої членом КПРС. Щоденна газетна гамірня про адміністративно-командну систему безплідна. Кричать: „Тримай бюрократа!“, але це обман, тільки із сліду збиває, бо ж насправді живе життя страждає від засилля чиновників КПРС. Без політичного загострення питання, бюрократ переворюється в мітичу фігуру: всі про нього кричать, та ніхто не бачить. Радянська преса і не визнає очевидного: у кожного чиновника є партквиток; КПРС, партократія — це заповідник, годівниця величезної кількості начальствуєчих бюрократів всіх рангів і мастей.

Ось чому Горбачов багато говорить про боротьбу з бюрократизмом, та не може повалити клас бюрократів — це означало б усунути від

влади свою власну партію. Ось чому чистою демагогією є його фраза: „Успіх перебудови — в руках народу“. В руках у народу — містичний ключ від перебудови, в руках 18 мільйонів партійних бюрократів — щоденна реальна влада.

Вони потай проти лідера країни і бажають йому швидшого падіння (дещо і роблячи для цього). При перших залпах перебудови партійні чиновники замерли від страху, повіривши, що тепер то за них візьмуться всерйоз. Їх страхи були марні. Слідом за замахуванням не сталося удару. Все перейшло в галузь словесного виверження. Напрочуд швидко за своїми нове статус-кво: масам — гласність (нехай собі балакають), чиновникам від партії — й надалі командні крісла. Так і співіснують.

Правда, дехто був змушений піти у відставку за віком чи змінити насиженнє крісло на інше (теж команднє). Та що з цього? Як сказав мені один директор школи: а новопризначених керівників, що, з іншої планети привезли? Це все ті ж висуванці гнилого комсомолу і гнилої партії. Вони сформовані радянським режимом і несуть в собі всю розпусту цього виховання.

Горбачов знає, звичайно, заповідь Леніна, що всяке істинно революційне перетворення вимагає негайного зламу державно-бюрократичної машини. Коли б в країні йшла справжня перебудова, то вона в першу чергу повинна була б зламати систему прогнилої партократії і бюрократичну машину. Це спробував зробити Борис Єльцин. Результат відомий: зламали його самого*. Зневірений в усьому народ соціально пасивний. Але чого чекає сам Горбачов? Того, що бюрократичні влади в країні самі себе почнуть відмінити?

Радянська перебудова за чотири (!) роки не дала реальних результатів, які б хоч як-небудь поліпшили якість і рівень життя. Віра найстійкіших її прибічників гасне. Краці публіцисти, економісти, юристи, соціологи волають до Горбачова, прямотаки стогнуту: результати! потрібні негайні результати! — інакше все піде прахом. Результатів нема. Обстановка в країні вимагає найрішучіших дій. На шляху перебудови і демократизації намертво стоїть диктатура секретарів КПРС. Вони (з негласно підпорядкованими їм силами КГБ, МВД, судами, прокуратурою і т.д.) і є та реальна сила, яка володіє обстановкою. Ради — порожнє місце, вони виконують додаткові дрібні функції „тримати і не пущати“. Повторюю ще раз: секретарі, партапаратчики, якщо називати речі своїми іменами, і є ті таємничі „бюрократи“, які перекривають кисень перебудові ради збереження своєї влади. Ці легальні і згуртовані радянські мафіози всесильні. Якщо генеральний секретар піде різко проти них, він розділить долю Єльцина. Якщо він не знищить секретарів, перебудова виродиться у фразеологію, а він згодом стане частиною паразитної партократії. Для вибору у нього залишається все менше часу.

Перебудова кульгає на обидві ноги, а найважливіша її складова частина — демократизація — ще в зародковому стані. Схоже, що єдиним історич-

ним шансом (щоб стати вільними) нікому скористатися. Не було ще в історії, щоб демократію дарували, її завойовують. Завоювати для себе демократію здатна лише згуртована, горда і волелюбна нація. Більш ніж 180-національне, розрізне населення СРСР такими властивостями не володіє.

Якби в Радянському Союзі була демократія, а не газетно-журнальне базікання про демократію, то керівна, вкрай непопулярна партія виявилася б на задвірках політичного життя країни. Нові партії зайняли б провідні позиції в суспільстві. Зараз КПРС, не соромлячись в засобах, силою придушує своїх політичних опонентів як справа („Пам'ять“ — національно-патріотичний фронт), так і зліва (Демократичний Союз). Узурпація влади продовжується. Партія, злочини якої проти власного народу незчисленні і жахливі, вважає, що саме вона достойна правити цим народом. Демократія по-радянськи...

**

Є у перебудови одне незаперечне досягнення — це гласність. Газети і журнали наповнилися змістом, заборонені книги видаються. Народ жартує: читати стало цікавіше, ніж жити. Та гласність під невисипущим наглядом Комуністичної партії — це сурогат свободи друку. У більш ніж 8000 газет і 5000 журналів, що друкуються в ССР, один господар — КПРС. Вони можуть писати (зараз їм дозволили) про що завгодно, але все це в принципі буде у повній згоді з керівною партією. Завтра їм заборонять говорити — і вони замовкнуть. Усі ці — газети і журнали, що раптом „посміливішали“, — свої, „ручні“. Вони ніколи не поставлять питання: чи готова Комуністична партія поділитися владою із здоровими силами суспільства, чи готова вона посунутися, нарешті, і дати місце іншим політичним організаціям?

Власті і далі більше вогню бояться, як би розмножувальна техніка не потрапила до рук радянських громадян. Монополія на друковане слово — найважливіша політична умова існування цієї партії. Заборона на розповсюдження розмножувальної техніки — це мимовільний крик нечистої совісті КПРС.

Чи далеко просунулася перебудова у галузі прав людини? З одного боку гласність (обмежена) і звільнення багатьох політ'язнів. Але, з іншого боку, повсякденна практика показує, що самодурству і свавіллю влади немає меж. Приклад цього дає вищий орган влади — Президія Верховної Ради, яка минулого року взяла та й позбавила громадянства, вигнала з батьківщини видатного вірменського патріота Паруайра Айрикяна. Достатньо одного цього випадку, щоб не повірити в правову „революцію“, здійснювану перебудовою. Ніхто не може почуватися впевнено, якщо бодай з одним громадянином владі можуть так свавільно вчинити.

Образливо за державу, скажуть жартівники. В якій-небудь острівній країні Ямайці, як повідомляють журналісти, є така повнота демократії і сво-

бода друку, до якої дай Бог дорости Радянському Союзові в XXI сторіччі.

Новий внутріполітичний курс Горбачова поставив перед суспільством багато соціально-економічних проблем. Вони далекі, страшно далекі від практичного рішення головним чином тому, що політичні засоби Горбачова і його однодумців страждають, при вдавані їх сміливості, нерішучістю, половинчастістю, так би мовити, вирішального удару. Внаслідок, найважливіші реформи не можуть впровадитися в життя. Практика перебудови все менше відповідає її назві. Я думаю, Горбачов поспішив назвати намічені кроки „воїтину революційними перетвореннями“ в дусі Леніна. Це невправданий комплімент собі. Ленін в критичних ситуаціях діяв незрівнянно сміливіше, енергійніше і швидше для досягнення своїх політичних цілей.

Очевидно, що термін „перебудова“ сам по собі означає відмову від попереднього варіанту, що не виправдав себе. А від чого відмовляється Горбачов? Все, здається, на своїх місцях: КПРС і її ненормальна чисельність, соціалізм (навіть: стає, мовляв, „більше соціалізму“!), КГБ, МВД, закриті на міцний замок кордони (головним чином, щоб власні громадяни не розбіглися), жорстка паспортна система і „прописка“, номенклатура, привілеї партапартчиків, міністерства, заборона на створення політичних організацій, монополія партії на друковане слово, профспілки у лакействі в КПРС, псевдосвобода совіті і віроісповідання, політичне розтління дітей („жовтеньята“, „піонери“), прихвostenь партії — комсомол, клас „потомственої еліти“ і т. д. і т. п., одним словом — **несвобода**, синонім радянського режиму.

Тому чому ж **перебудова**? Можливо, новації Горбачова вірніше було б назвати „**прибудовою**“, „**добудовою**“ чи „**капітальним ремонтом**“, зрештою — „**модернізацією**“? „**Батько**“ перебудови збагачує російську мову новим значенням, він пише: „Якщо з багатьох можливих синонімів слова ‘**перебудова**’ вибрати ключовий, що найближче відображає саму його суть, то... ‘**перебудова**’ — це **революція**“. Не шукайте цього „**ключового синоніма**“ в словниках російської мови, його просто нема. Це із словника Політбюро. У його членів, справді, своя особлива лексика. Отже, нас лякають „**революцію**“, тобто переворотом. Та ми щось не перевернулися, і далі стоїмо в своєму болоті. м. Ленінград

(Із газети „Нове русське слово“, 10 лютого 1989 р.)

* Стаття написана перед виборами, в яких москвичі віддали за Б. Єльцина 89% своїх голосів. Очевидно, це ще не змінило дійсності, яку описує автор. — Ред.

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

КРЕДИТОВА СПІЛКА

„БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої фінансові потреби в Кредитовій Спілці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto,	363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto,	763-6883
4196 Dixie Road, Mississauga,	238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough,	299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —

РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

ARKA LTD

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касети, друкарські машинки, обручки й заручинові перстні, різдвяні та великовідні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ

TRYPILLIA ARTS

**Великий вибір рамок для картин
і дипломів**

Також QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS і доброкісні фото для паспортів та інших документів.

2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

Віктор САБАЛЬ

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

I

Перед М. Горбачовим і його соратниками стоять надзвичайно складні і важкі завдання, бо й досі, після чотирьох років політики перебудови, не усунено основних джерел міжнаціональних, міждержавних, політичних, суспільних і економічних конфліктів, немає також розв'язки основних протиріч системи, які гальмують прогрес перебудови.

На перше місце виступає протиріччя між декларованою політикою демократизації суспільства і рівночасним намаганням можновладців вдергати монопольну позицію компартії, в офіційній мові — «керівну роль партії в суспільстві». Що це протиріччя не розв'язане, свідчать хоча б березневі непрямі вибори до Верховної Ради. Вислід виборів до цієї «влади народу» був заздалегідь зманипульований постановами Центрального Комітету Партиї і виборчим законом: одна третя — 750 — делегатів не було вибрано народом, а назначено «громадськими організаціями». По сто делегатів виславала компартія, профспілки і кооперативи; по 75 делегатів вислали комсомол, об'єднання жінок, ветерани війни і праці, наукові працівники, творчі спілки та деякі інші громадські організації, які утворені в передбаченому законами порядку і мають свої загальносоюзні органи. Це майже виключно старі режимні організації «застійного» періоду. На длі, всі ці делеговані такими організаціями делегати є членами комуністичної партії. До цього для 384 кандидатів не допущено контркандидатів, тож не було для виборців альтернативи; так що в кінцевому висліді 50.4% делегатів не були вибрані народом.

Тож, крім вибраної народом меншості, саме ці назначені делегати вибирають постійно діючу Верховну Раду. Як з цього видно, дорога до політичного плюралізму в СРСР ще довжезна.

Друге основне протиріччя — це протиріччя між потребою введення ринкового механізму в економіку і намаганням задержати дотеперішню планову централізовану систему господарки з її мільйонною армією управлінських керівників, центральних і на місцях, чиновників міністерств, — а цих міністерств в СРСР приблизно 800! — відомств, відділень, підвідділень тощо, економічну систему, яка виявилася наскрізь непродуктивною і спричинила серйозну економічну кризу, технічну відсталість, мільярдні дефіцити держави і крайньо низький життєвий рівень мас населення.

Третє, також основне протиріччя — це спроби Горбачова вийти з довголітнього радянського гетто, покінчити з автаркією господаркою і влаштувати тісну співпрацю з Заходом, але при тому вдергати насильно цілість імперії, продовжувати імперіальну політику, яка й спричинила серйозні

міждержавні конфлікти, масивне зброєння, колосальні обтяження державного бюджету вдергуванням понад 5-мільйонової армії, військової флоти та авіації, величезного терористичного апарату військ міністерства внутрішніх справ, КДБ тощо. Це й протиріччя між політикою реформаторів і ліберальних елементів Росії розгорнути цивілізаційний процес всієї деспотичної держави і намаганням великородзинних шовіністів вдергати систему держави і зокрема панування над неросійським народом. Про це свідчать події в Вірменії, Грузії, Україні. І все це, мабуть, «в ім'я інтересів великого російського народу», хоч в дійсності і цей народ впав жертвою імперіальних замашок його керівної верстви.

II

Чи існують в Радянському Союзі якісь пріоритети для розв'язки згаданих суперечностей, ліквідації назрілих конфліктів? Для неросійських народів, але й в інтересі також російського народу пора вийти із задушливого, безперспективного імперіального гетто, тож найважливішим завданням є боротьба за суверенність республік, за державну політичну і економічну децентралізацію цього сталінського «союзу», за добровільний союз рівних і вільних республік, за гуманну, корисну для всіх національних спільнот систему, без диктату «старшого брата» і його центральних органів, які ще й досить бешкетують по союзних республіках, ніщать національну самобутність народів, проводять дальше русифікацію, завдають великої шкоди природному довкіллю тощо.

Тому найважливішим пріоритетом для національних республік є змагання за такий Союз, у якому його члени могли б самі рішати про справи, які заторкують життєві інтереси інших народів, а для цього потрібна справжня інтернаціоналізація верховних органів влади і така конституція, яка таки гарантувала б основні права всіх республік. «Союз», який існує нині — це чисто російська великородзина, з російськими збройними силами, з російським терористичним апаратом КДБ і спеціальними загонами Міністерства внутрішніх справ, фактично російського Центрального Комітету Політбюро компартії і таких же міністерств і відомств, які рішать про долю усіх народів без належної участі представників цих народів. Пора владоможцям цього московського центру зрозуміти, що дальші спроби насильного вдергування імперії є контрпродуктивні і спричиняються лише до поглиблення кризи цих сфер життя Радянського Союзу, до дезінтеграції імперії, без альтернативи міжнаціональної співпраці, яка могла б бути в інтересі всіх.

Найреальнішим завданням керівників верств радянських народів, і це включно з російським народом, є мобілізація народних мас через творення і популяризацію таких громадських організацій, як Народні фронти Прибалтики, Народний Рух України за перебудову, Демократичний фронт Росії тощо... Це важливе саме тому, що тільки такі

масові народні Рухи і співпраця між ними є спроможні зламати хребет мільйонній армії паразитного партійного апарату, який сьогодні є найбільшою перешкодою в реалізації політики перебудови. Щойно на базі розбудованих народних рухів може прийти до політичного плюралізму в СРСР, а тим самим до справжньої влади народу в системі Рад народних депутатів.

Для реформаторів і їхніх прихильників найважливішим пріоритетом у здійсненні реформ економіки є створення нового економічного механізму, введення ринкової системи в економіку через основну децентралізацію, передачу суттєвих економічних функцій поодиноким підприємствам і республіканським урядам, перехід від все ще директивного до орієнтаційного плянування, через ліквідацію Держпостачу та всесоюзних відомств і галузевих міністерств і передача їх функцій міністерствам господарки та фінансів у кожній республіці, головним завданням яких було б плекання відповідних умов для розвитку підприємств. Політику диктату цін і тарифів державою треба ліквідувати. Роля державних органів повинна обмежитись до контролю цін основних продуктів і услуг в інтересі широких народних мас.

Для успішного здійснення економічних перемін немає сьогодні в СРСР конечних передумов, їх ще треба створити. Це завдання не тільки Горбачова і його соратників. Реформи почалися згори, але для їх здійснення конечна активізація і співпраця широких верств населення, бо інакше ці реформи проваляться, як провалилися всі попередні експерименти компартії.

III

1. Передумови для реалізації реформ.

Найважливіший економічний закон «Про державне підприємство» став дійсним ще 1-го січня 1988 р., але досі жоден аспект цього закону, затвердженого Верховною Радою, не здійснений. І не міг бути здійснений, бо незміненими остались основні економічні структури й навіть директивний п'ятирічний план Держпляну. В першій статті закону йде мова про те, що «підприємство являється соціалістичним товаропроизводцем, проводить і реалізує продукцію, виконує праці і услуги згідно з пляном і договорами, в умовах повного госпрозрахунку, самофінансування і самоуправління... Згідно з контрольними цифрами, довгочасними економічними нормативами, державними замовленнями, а також домовленостями споживачів, підприємство розробляє пляни і заключає договори...»

Звичайно, державні замовлення в СРСР мають не тільки обов'язковий характер, але й абсолютний пріоритет та ще й на основі цін, встановлених державою. І тому для знавців радянських відносин не було несподіванкою, що державні замовлення зайняли **всю продукційну спроможність** підприємства. Право підприємства продавати приблизно 40% продукції гуртівням чи іншим підприємствам по домовлених вищих цінах залишилось

Tel:
(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED
Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

**2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6**

За більшими інформаціями телефонувати
в Монреалі:
(514) 844-2674

в Торонто
(416) 364-2035

POLISH AIRLINES

1000 Sherbrooke St. West
Suite 2220
Montreal, Que. H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-2674 Toronto (416) 364-2035

фікцією. Тому й стаття про самофінансування є покищо недійсна, як зрештою й стаття про самоврядування.

Для переміни цієї централізованої директивної системи є конечні такі передумови:

а) Переход від директивних до орієнтаційних плянів. Підприємство повинно розробляти свої власні економічні пляни, обсяг інвестицій, кількість і рід продукції; заключати договори з постачальниками сирівців і знарядь виробництва та з відборцями продуктів, включно з державою;

б) Основне завдання підприємства — це продукція товарів і услуг для задоволення потреб суспільства в системі ринкового обміну;

в) Одною з фундаментальних передумов для створення продуктивної економіки і розвитку продуктивних сил є не лише відсунення державних чиновників від керма господаркою, але й основна переміна елементу власності. Конечний відхід від державної власності і переход на індивідуальну та кооперативну власність, як теж розбудова акційних спілок з участю внутрішнього, а головне зовнішнього капіталу, бо це означало б імпорт високої техніки, конечної для збільшення продуктивності праці;

г) Існує конечна потреба створення модерної системи керівництва і контролі підприємств, системи відповідальності, але й нагороди за успішну діяльність. Практика передових капіталістичних підприємств постачає взірці такої організаційної структури;

г) При перемінах структур підприємств в системі ринкової економіки, конечно опрацювати й нову справедливу систему податків для соціальних, культурних і наукових потреб та для покриття коштів держави на адміністрацію, оборону тощо. Щодо цих коштів, то тут давно назріла потреба головно масивної редукції об'єму військових сил і зброєння!

2. Аграрний сектор.

Від десятиліть, на ділі від початків насильної колективізації чи радше терористичної експопропріяції селян, аграрна господарка находитися в серйозній хронічній кризі. Навіть нині, на п'ятому році політики перебудови, ситуація в ділянці аграрних продуктів не покращала, а погрішилась. На майже всі продукти основних потреб населення введено талонну систему, але це не розв'язує проблеми прохарчування.

Невільничий колгоспна система — це основне джерело аграрної кризи. 15-го березня 1989 р. відбувся ще один пленум ЦК КПРС, присвячений аграрній проблемі, але постанови цього пленуму далеко незадовільні. Ще перед пленумом радянські економісти вказували на конечність радикальної розв'язки аграрної кризи. Напр., Василій Узун у статті «Возможности выбора» («Літературна газета» ч.11) заявив, що аграрні реформи були успішні тільки тоді, коли вони давали селянам землю...» Економіст Узун заступає позицію, що в системі оренди селянин повинен мати право передачі

орендної землі на спадкоємця, а теж право на продаж і свободну торгівлю. Селяни повинні одержати від держави субсидії для побудови житла і на купівлю знарядь виробництва, вони повинні бути звільнені від податків на період при наймні 10-15 років...

М. Горбачов у своїй довжелезній доповіді на пленумі ЦК також підкреслював, що «нам потрібна аграрна політика, яка забезпечила б радикальні переміни в розвитку села — політичні, економічні, соціальні, культурні ... що відкрило б простір ініціативі сільських трудівників... Нижче всякої критики є забезпечення села хорошим житлом, комунальними услугами, школами, медичними і культурними установами... Шоб купити звичайні товари — люди мусять їхати десятки, а то й сотки кілометрів...»

Горбачов стверджив, що «треба якнайшвидше визбутись старих стереотипів, треба усвідомити собі, що без кардинальної зміни продукційних відносин і соціальних умов (покращення) на селі не принесуть ні капіталовкладки, ні техніка... По-новому треба підійти до сімейно-індивідуальної трудової діяльності... Також кооперація повинна одержати свої права і ми повинні влаштувати підсібне господарство на нових правах...»

А який вислід постанов Пленуму ЦК? Вийшов гнилий компроміс. Колгоспи і радгоспи остаються надалі основними формами господарювання на селі. Цього домагався Лігачов, що й затвердили реакційні елементи ще брежневського Центрального Комітету. Селяни, які вирішать вийти з колгоспів, мусять заключати орендну угоду не з державою, яка є їй надалі власником землі, а з колгоспною адміністрацією, цебто, з тією бюрократичною установою, яка являється головним противником інших форм господарювання, бо ж «розкуркулення» колгоспів означало б втрату позицій й привілеїв панівного в колгоспах реакційного партапарату.

Крім цього, право виходу із колгоспів само собою маловартісне, індивідуальним господарникам потрібні знаряддя виробництва, середники транспорту, стодоли, — їм потрібна допомога, піклування держави на цей важкий переходитий період.

Тому на порядку дня остаються й надалі переміни сільсько-господарських структур, а це в першу міру ліквідація колгоспної системи і переход на індивідуальне та кооперативне господарювання.

PRAGUE MEAT PRODUCTS

Tel.: 364-1787

638 QUEEN ST. W., TORONTO M6J 1E4

Продаємо відомі чеські вироби ковбас, шинок, бочків і свіже м'ясо!

Також домашнього виробу супи, їжу і печиво.

Зайдіть, переконайтесь!

ПЛЕНАРНА СЕСІЯ СЕКРЕТАРІАТУ СКВУ

В суботу 13 травня ц.р. у залі Інституту св. Володимира в Торонто відбулася 24-та Пленарна Сесія Секретаріату СКВУ, в якій взяли участь члени Секретаріату з Америки, Європи й Канади, разом 45 осіб та 7 гостей, голів краївих організацій...

За діяльність президії звітували президент СКВУ Юрій Шимко, генеральний секретар Василь Верига, фінансовий секретар Василь Кирилюк та д-р Микола Кушпета, член Президії відповідальний за переведення Травневої Акції. Крім того звітували ще й голови Рад і Комісій СКВУ...

Президент Юрій Шимко накреслив доволі обширні пляни праці, підкреслюючи проблеми української спільноти в вільному світі з одного боку та українського народу в ССР з другого. У зв'язку з тим створено вже Екологічну Комісію, тобто комісію довкілля й пороблено перші кроки для організації Комісії Зовнішніх Зв'язків і належної Інформаційної Служби. Тому, що діяльність Президії СКВУ вимагає неабияких фінансових засобів Президент зробив також відповідні заходи для організації Фінансово-Плянувальної Комісії.

Над звітами розвинулась жвава дискусія, в якій схвалено заплановану діяльність Президії; одобreno спосіб переведення Травневої Акції, а що найважніше — всі члени Секретаріату виявили небувалу однозгідність і підходили до всіх проблем із точки бачення їхньої доцільності і користі для української спільноти взагалі.

В основному стверджено, що Світовий Конгрес Вільних Українців, беручи до уваги засяг діяльності в перших роках його існування, значно поширив поле своєї діяльності. Сьогодні СКВУ реалізує не тільки українську діяспору, але також і український народ на рідних землях бачить у ньому свого речника. Так силою обставин СКВУ, а зокрема його Президія, став речником інтересів українського народу як цілості незалежно від країни його поселення. З одного боку це підносить престиж СКВУ, а з другого накладає на нього великий зобов'язання не тільки морального, але й матеріального характеру.

Пленарна Сесія Секретаріату одноголосно схвалила підтримувати всі старання діячів культури в Україні, щоб українська мова стала державною мовою, а тим самим мовою навчання в усіх школах і ВУЗах і засобом комунікації в урядових установах країни...

Беручи до уваги потреби й вимоги України, Президія СКВУ дістала повну підтримку в пропонованих методах збірки фондів — безпосереднього звернення до громадян-українців, бо дотеперішні форми через країві централі не в силі задовільнити сучасні потреби.

На Пленарній Сесії були заступлені своїми кореспондентами часописи, „Батьківщина“ — Мирон Королішин; „Новий Шлях“ — Юрій Карманін;

„Український Голос“ — Маріян Горгота; радіопрограми, Сі Бі Сі „Голос Канади“ заступав Олександр Харченко, а „Пісню України“ — інж. Степан Ільницький.

**

Стільки з офіційного повідомлення Президії про відбуту Сесію Секретаріату СКВУ. Вважаю однак за потрібне додати кілька своїх „неофіційних“ думок. Ширший репортаж читайте в червневих числах „Українського Голосу“.

Комісії СКВУ

Рад і Комісій при СКВУ існує багато. Дехто вважає, що їх — забагато. Деякі з цих Рад чи Комісій виконують майже автономно велику і важливу роботу. Інші не роблять практично нічого лиш забирають дорогоцінний час Пленарних Сесій і самих Конгресів СКВУ. Тому в програмі цим разом було написано: „**З уваги на обмежений час, усіх звітів не буде... Президія просить усіх голів Рад і Комісій привезти з собою написані звіти з діяльності, які ми тут помножимо і роздамо всім учасникам.**“

На жаль, не так сталося, як бажалось. З понад десятка Рад і Комісій тільки дві приготували письмові звіти для Сесії. А втім, може, на те ж і поприїждали делегати з віддалених міст і країн, щоб мати змогу обмінятись думками і затвердити докладні пляни праці на найближчий рік. В цій справі вирішено, щоб повернутись до практики попередніх років і влаштовувати Пленарні Сесії таки протягом двох, а не одного дня.

Правда, на мою думку, цьогорічну Пленарну Сесію свідомо влаштовано за планом „миру в сімействі“, тому й охочих до довгих дискусій виявилось не аж так багато. Навіть відомі з своєї безкомпромісової й гарячого темпераменту представники Визвольного Фронту цим разом доказали, що можуть бути вирозумілими, тактовними, толерантними й дипломатичними. Але сталося це не тому, що вселився в нас дух святій чи стали ми розумнішими і більш однозгідними, а тому, що всі спріні, дразливі й актуальні питання вирішено покласти, як це кажуть, „під сукно“. Це стосується головно нашого ставлення до важливих процесів, які відбуваються нині в Україні й у всьому ССР.

Наприклад, голова Наукової Ради д-р Василь Омельченко у своєму звіті згадав, що Рада готове створити в діяспорі Товариство Української Мови ім. Т. Шевченка, але ні словом не згадав, що таке Товариство вже створено кілька місяців тому в Україні, що очолив його наш відомий поет і громадський діяч Дмитро Павличко, що воно звернулось і до діяспори за допомогою і підтримкою (див. „Нові Дні“, квітень 1989), що у США вже створено філію того Товариства під проводом професорів Л. Рудницького, Тараса Гунчака, Богдана Певного і інших. І не знайшлося на залі нікого відважного, хто б запитав д-ра Омельченка, то навіщо нам ще

третє Товариство з тією самою назвою і яке його ставлення до двох вже існуючих?

Інший приклад: Дуже потрібна новостворена Комісія Екології під патронатом СКВУ поставила головним своїм завданням „всілякими способами піднести проблеми, пов'язані з сучасним екологічним занепадом в Україні... Комісія збиратиме інформації про занечищення навколошнього середовища в Україні і буде їх використовувати, щоб інформувати світову мідію“. Це добре й потрібно, але не робім політики з людської трагедії, якщо хочемо щоб нас трактували серйозно. Чому ніхто з членів Секретаріату СКВУ не мав відваги сказати, що така Комісія повинна не менше цікавитись справами екології і загрозливого занечищення довкілля **також у країнах нашого поселення**, де ці справи часто стоять не краще, ніж в Україні. Потенційний „Чорнобиль“ маємо й у себе під носом, напр., у Пікерінгу чи в Дарлінгтоні, що біля Торонто!

Ще один приклад: голова Ради Культури д-р Б. Стебельський у своєму звіті авторитетно заявив: „Рада не влаштовує офіційних зустрічей з висланниками режиму в Україні, що керований Щербицьким“. І знову ж ніхто не поцікавився чи не відважився запитати: ну, а **неофіційні** зустрічі з тими „висланниками“ влаштовувати вже можна? І знаючи совєтську систему, який сенс називати вислан-

ником, наприклад, Івана Дзюбу, а не вважати „**ви-сланником**“, наприклад, Степана Сапеляка?..

Голова СКВОРИ заявила, що вважає „**дуже важливим живий зв'язок між українською молоддю діяспори**“. Не заперечую, але не розумію, чому **ніхто з керівників СКВУ** не запитав: ну, а якже бути з **живим зв'язком між українською молоддю діяспори і України**? Чайже відомо, що до США (а, може, вже й до Канади) порядком обміну приїжджають більші групи шкільної молоді з України. Так що — вітати їх, ігнорувати чи „**бойкотувати**“? Просніться ж, людоњки добри!

Не виключено, що дискусія над актуальними й дуже складними проблемами всеукраїнського життя розгорнулася б під кінець ширше, з властивим нам запалом, але президент СКВУ жартома пригадав учасникам, що в такому випадку доведеться відкликати запланований на вечір в іншому місті Бенкет та вручення перших нагород медалею Св. Володимира.

Назагал однак можна оцінити Сесію Президії і Секретаріату СКВУ, оптимістично, бо вона доказала, що при добрій волі, довір'ї і гармонійній співпраці, якщо ми й неспроможні тим часом знайти спільноН розв'язки для всіх наших наболілих справ, то бодай можемо не накидатись мокрим рядном на тих, хто шукає розв'язок незалежно.

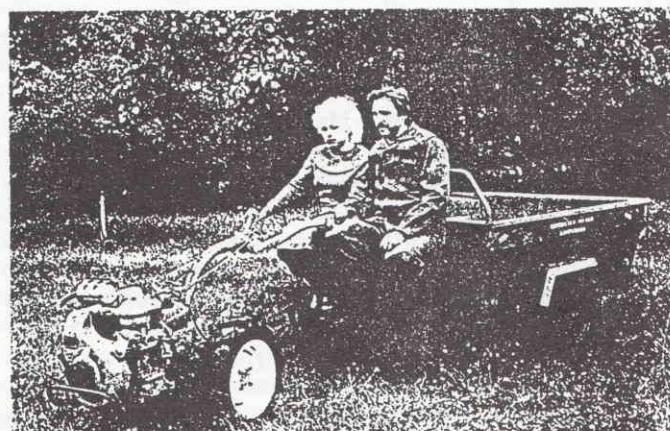
М. Дальний

«БІЛОРУСЬ» ДО ВАШИХ ПОСЛУГ

Якщо Ви бажаєте зробити подарунок своїм рідним або друзям, які проживають в сільській місцевості СССР, то найкращим подарунком для них буде **трактор** або мінітрактор у комплекті з плугом, причепкою, косаркою та іншими сільськогосподарськими знаряддями.

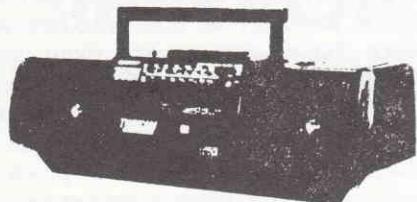
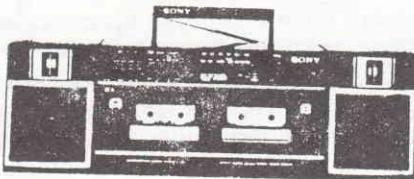
Доставити цей подарунок Вашим родичам або друзьям прямо з відповідного заводу в СССР допоможе «Білорусь Еквіпмент оф Канада Лтд.

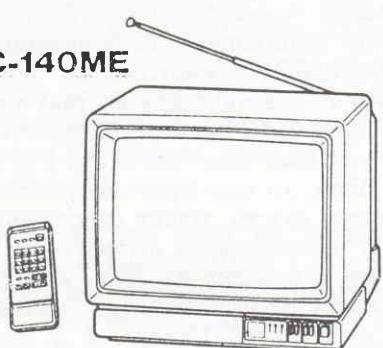
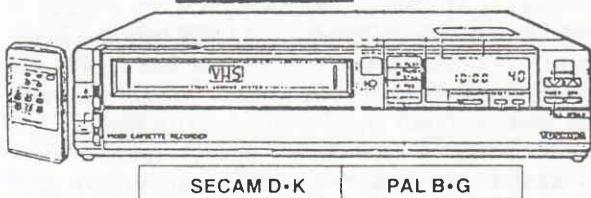
Оплативши вартість трактора чи іншої машини з полегшенням у Канаді, Ви звільните Ваших рідних і друзів від усіх видатків і клопотів, зв'язаних з таким одержанням.

Всю необхідну інформацію отримаєте, звернувшись на таку адресу:

«Belarus Equipment of Canada Ltd»
43 Goldthorne Avenue
Toronto, Ontario M8Z 5S7
Tel.: (416) 259-3791

SONA**HI FI****УСЕ НА УКРАЇНУ****SHARP WQ-T221Z****SONY CFS-W365**

Великий вибір відеомагнітофонів (VCR), телевізорів, стереосистем, багатохвилевих радіоприймачів (з діапазонами довгих, середніх і коротких хвиль FM і AM), стереомагнітофонів і іншої звуко- і відеоапаратури.

JVC C-140ME**TOSHIBA V-83CZ**
HITACHI
VM-600E

НАПРУГА 110-220 ВОЛЬТ
ЧАСТОТА 50-60 ГЕРЦ.

ТЕЛЕВІЗІЙНА АПАРАТУРА
ВПОВНІ ВІДПОВІДАЄ ПРИЙНЯТИЙ НА
УКРАЇНІ СИСТЕМІ SECAM

NATIONAL PANASONIC
NV-M7EN

Всі товари — продукції відомих світових фірм — SONY, JVC, AKAI, AIWA, NATIONAL, PANASONIC, SHARP, HITACHI, TOSHIBA, SANYO, SANSUI і PHILIPS

МИ ПРИСТОСОВУЄМО СОВЕТСЬКІ ВІДЕОКАСЕТИ НА КАНАДСЬКУ СИСТЕМУ

SONA**HI FI**

332 YONGE STREET
(North of Eaton Centre)
TORONTO, ONT.
(416) 591-6616

232 RIDEAU STREET
OTTAWA, ONT.
(613) 238-7090

Остап ТАРНАВСЬКИЙ

ЙОСИП ГІРНЯК У ЛЬВОВІ

Під час Різдва, в день святого Йосифа, я по традиції теж і цього року набрав число телефону 473-4787 в Нью Йорку. У відповідь почув якесь шамотіння і — навіть коли я виразно проскандував своє прізвище — не зразу прийшла реакція. Ну що ж, людина вже літня, ось за три місяці, в квітні, йому стукне дев'ятдесят чотири, а може ще й здрімнувся. Все ж я пояснюю, що кличу з Філадельфії, хоч і думаю в той же час, що це може ще більш поплутати ситуацію. Та ні! Потрібно було сполучити відображення у пам'яті й уже чую бадьоре: «А, Сясьо!» Та й почалася розмова, жвава і задушевна.

Йосип Гірняк любив у розмові повернутися до спогадів. То ж і ми знов почали пригадувати різні витівки, яких ми допустилися останнього року війни у Відні. Чомусь ніколи Юза, як його по-дружньому кликали близькі його серцю приятелі, не згадував про наші зустрічі у Львові, де ми вперше зустрілися ще в 1942 році. А саме з того часу у Львові було б про що згадувати та й порозмовляти, бо саме у Львові пройшли найкраці роки моєго знайомства з Йосипом Йосиповичем та й саме у Львові Гірняк був на вершинах своєї професійної кар'єри. Туди прибув він в авреолі славного актора прославленого театру «Березіль» після великих успіхів на столичній сцені в Харкові і в Києві, і після поневірянь та заслання, і зразу ставув в осередку нашого культурного життя, що могло проявитись у цій стародавній столиці галицьких королів у важких обставинах, під чужою воєнною окупацією, коли фронт пересунувся далеко на схід. Було що згадувати і з самого театрального побуту, що домінував у всьому культурному житті Львова, і з особистих зустрічей і переживань серед гурту культурних діячів, які знайшли у той важкий час притулок і затишня у нашему місті. Я був рецен-

зентом театральних вистав Львівського театру для щоденника «Львівські вісті» і в дійсності днівав і ночував у театрі, відвідуючи не тільки вистави (декілька разів), але й побуваючи на пробах і читаннях нових п'ес та слідуючи за послідовною працею режисера Гірняка, разом із режисером-асистентом — його невідлучною дружиною Олімпією Остапівною, з акторами в театрі та згодом у Театральній студії, що виводить свій початок саме із Львова. Та й театральні справи були в той час темою для розмов повсюду на цілій галицькій землі. Крім великого Львівського театру були ще театри в Станиславові, Дрогобичі, Тернополі, Коломиї. В Дрогобичі вів таможній театр ветеран української сцени Йосип Стадник, який часом виступав і на львівській сцені, у Станиславові режисером був Олександр Яковлів, який переїхав туди із Львова, щоб поставити станиславівський театр на професійну платформу. І коломийський і тернопільський театри користали з припливу акторського персоналу з України й могли функціонувати. Мені доводилось виїжджати для рецензування до цих провінційних театрів; на таких поїздах я познайомився був з театрознавцем Валеріяном Ревуцьким, який теж опинився у Львові; він згодом став першим біографом Гірняків, автором книги «Нескорені Березільці». Та й актори цих театрів радо користали з кожної нагоди, щоб приїхати у Львів і тут побачити добру виставу та й побачити Йосипа Гірняка, ба ще й поконсулютуватись у нього. Тож у Львові було чим жити і було що згадувати. У Відні, то вже була відпустка. Без театру, без щоденної газети, тільки спорадичні виступи на імпромпту організованих літературних вечорах, та й жили ми там з дня на день, від одного летунського налету до наступного, в постійному напруженні й непевності. Правда, і у Відні довелось мені пережити пам'ятні зустрічі з Йосипом Гірняком та пізнати його більче як людину, безпосередню і приязну, повну життєвої снаги та щирого гумору, незрівняного оповідача дотепів, який дірівнював гостроті дотепної ремарки Богданові Нижанківському-Бабаєві, що ділив нашу долю в цій

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

**ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ**

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

Complete Home Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,
Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3
Tel: 728-5138

колись величній столиці Австрії. Може й варто нагадати кілька епізодів з Відня, які запам'яталися і про які часто нагадував і Гірняк. Восени 1944 року відбувся великий літературний вечір у залі театру на Рінгу. У Відні було багато наших втікачів, то ж заля була виповнена по береги. Йосип Гірняк читав мою новонаписану поему «Голос з чужини». Один рядок у поемі звернув увагу, а саме, коли Гірняк читав «і думки в нас під буйним волоссям», Бабай зразу кинув репліку: «щось Юза імпровізує» і довгим поглядом зміряв мій лоб, що вже починає лисявити. Це коштувало мене, бо мусів я поставити і славному читцеві і критикові пиво за те, що допустився неточності у поемі.

Друга пам'ятна зустріч була на прийнятті в якоїсь австрійської поклонниці муз і грацій. Зійшлося кілька десят молодих людей, головно з мистецького світу, між ними і деякі українці. Забава була, як на воєнний час, фантастична. Одна наша землячка, десь із самого Харкова, забавляла нас навіть «танцем живота». Коли нам довелось опустити гостинний дім, а надворі кромішна темнота, у затемненому Відні ще й упала мряка — хоч око вибери. Ми блукали дослівно напомацки, бродили по якомусь розбитому склі, шукали виходу у який-небудь просвіток, що його міг принести тільки ранок. Недаром два вояки військової жандармерії, які голосним рівномірним стукотом підбитих цвяхами чобіт і світлом ліхтаря нагадали нам, що це п'ятий рік війни і місто в постійній небезпеці бомбових налетів, поглянули здивовано й один з великим смутком і жалем промовив: «Фріц, де то ще можна у Відні так випити?»

А третя пригода звичайна. Йосип Йосипович відвідав мене у моїй квартирі. Я жив далеко на передмісті, на Швехаті, куди проїздив поїзд на Братиславу, у комунальному домі. Тож і треба було їхати з годину. У мене виникла проблема: як прийняти отакого надзвичайногого гостя. Була у мене, захована на самому дні валізки, гарна плящина, півлітрова, та ще й із небуденним трунком, зубрівка, і справжня, непідроблена, з найкращої фірми у Львові Міколяша. Був це дарунок від дівчини, якої

батько працював у Міколяша, то ж не тільки дорогоцінний подарунок, але й дорогий серцю. Рішення вимагало довшого часу, та плящина появилась на столі на превелике здивування достойного гостя й ми справили собі справжній пир. Була і нещоденна закуска, бо я оперезався фартушком і почав підпікати на газовому вогні найбільш улюблений мій присмак — картопляні тертюхи. Ми так захопились гостиною, що забули вимкнути газ і малощо не зачаділи. Але спомин залишився у нас обох на все життя.

Пізнав я Йосипа Гірняка вже на весні 1942 року, коли він, немов весняний подув з України, з'явився в імпозантному будинку Львівського театру. Львів був добре відомий Гірнякові; тут починалась його театральна кар'єра. Юнаком в час Першої світової війни, коли він надягнув однострій Січового стрільця, він пробував своїх сил в театрі «Руської бесіди», в тому самому театрі, з якого вийшов і його славний кумир Лесь Курбас. У Львові побував він і тоді, коли вже захоплював публіку Києва і Харкова у виставах «Березоля», відвідуючи рідню в дорозі до Берліна в 1927 році.

А тепер Львів, хоч і воєнний час, був трохи інший. Львівський міський театр належав вже українцям, його директором був Володимир Блавацький, з яким познайомився Гірняк ще в «Березолі», коли то Блавацький відбував однорічний вишкіл під керівництвом Курбаса. Величавий будинок львівського театру, що його за фінансовою допомогою австрійського уряду виготовив архітект З. Горголевський на переломі століть, в 1900 році, над закритою вже в той час річкою Полтвою, посеред міста, — після майже чотирьох десятиріч служіння чужій культурі, хоч і часто підсиленій українськими талантами, такими як славні співаки Соломія Крушельницька, Модест Менцінський, Олександер Мишуга, — міг тепер служити автоhtonam, українській культурі. Наші актори наповнили його українською мовою, що голосно звучала тепер не тільки в драматичних виставах, але й операх і оперетах. Володимир Блавацький, як директор і мистецький керівник, зумів надати Львівському театральному тієї форми, що викликала

признання і повагу й у чужинців. Це уперше на галицькій землі, від початків українського театру — від 1862 року, коли була заснована «Руська бесіда», ми мали великий театр, що зважився ставити не тільки драматичні вистави світового репертуару, але й опери, оперетки, ба навіть балет, якого не мав перед війною ні один театр у Польщі. Першою виставою після окупації міста німецькою армією йшов наш невмирущий «Запорожець за Дунаєм» у постанові Йосипа Стадника, теж колишнього актора і режисера «Руської бесіди»; бо ж були свої музиканти, був і добрий диригент Лев Туркевич, а побіч нього Ярослав Барнич, що диригував оперетами, та й молодий Ярослав Вощак, який у Львові виріс на повноцінного диригента. Опера чи оперету в українській мові можна було показати і чужомовному глядачеві, яких у Львові в той час було багато. За «Запорожцем» ішла наша старенька «Наталка Полтавка», а далі опери світового репертуару: «Аїда», «Кармен», «Травіята», «Мадам Баттерфляй», «Трубадур», «Фавст», «Кавалерія рустікан» й інші, бо були добри співаки, та ще й із світовим ім'ям, як Орест Руснак, Зенон Дольницький, а далі Е. Постпієва, Лідія Черних, Марія Попович, Ірина Маланюк, чи теж Василь Тисяк, Іван Романовський. Опера й оперети виконувались українською мовою. Навіть такі солісти, як Дольницький, який співав у великих операх в італійській мові, після кількох вистав переходив на українську мову, навіть у такій опері як «Тоска», де роля Скарпії була його пописовою ролею і з нею він переїхав всі великі опери європейських столиць. Та й для балетних вистав були свої мистецько-спеціалісти: славний балетмайстер Е. Віглев та й Е. Тригубів, славні балерини Валентина Переяславець, О. Геринович і наймолодша Рома Прийма, яка скоро вибилась у перші солісти. То ж могли ми бачити на сцені такі балетні вистави, як «Копелія», «Дон Кіхот» та незабутній «Пер Гінт» з неперевершеною Сольвейгою — Валентиною Переяславець. Завдяки балетові могли ми бачити повну виставу опери «Аїда» з балетною продукцією «Вальпургіївої ночі».

- Спальні
- Ідалальні
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраци
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

Й ось з'являється у Львові досвідчений актор і режисер, один із творців «Березоля» Йосип Гірняк із дружиною Олімпією Добровольською, яка ще до Першої світової війни закінчила найкращу в Києві драматичну школу та й виступала разом з Курбасом, що й у виставі Шекспірового «Макбета». З приїздом цих двох мистецтв до Львова драматичний театр нашого міста змінився. Гірняк став головним режисером і зразу поставив відому комедію Миколи Куліша «Міна Мазайло» і забліснув у головній ролі, що й була його найулюбленишою. Наступні вистави принесли новий репертуар і стали театральними подіями, а теж і були доброю школою для львівських акторів. Це дві комедії К. Гольдоні — «Хитра вдовичка» і «Самодури». Гірняк з Добровольською не тільки режисерували ці дві зразкові вистави в жанрі «комедії дель арте», але й самі виступили на сцені, подаючи зразки акторського інтерпретування. Тут же режисер Гірняк при допомозі режисера-асистента — наполегливої і послідовної Олімпії Остапівні оформив виставу «Камінного господаря» Лесі Українки, і Гоголевого «Ревізора», і «Степового гостя» Бориса Грінченка, та й запрезентував нову драматичну поему Юрія Косача «Облога», в якій відтворював на переміні з Йосипом Стадником постать Карла Дольче, та й укінці вперше на українській сцені вивів Шекспірового «Гамлета».

«Гамлет» — це вийнятковий твір у всьому театральному репертуарі. Про ролю Гамлета мріяли та й напевно мріють найкращі актори; інтерпретувати на сцені «Гамлета» бралися найкращі режисери. Гірняк добре знат значення Шекспірового репертуару для театру. Він добре пам'ятав, з якою набожністю поставився Лесь Курбас до постанови Шекспірового «Макбета», що його він вивів двічі — в «Березолі» в 1924 році та ще на початках своєї театральної кар'єри в Україні, в Київському Драматичному Театрі в Білій Церкві в 1921 році.

„Приступаючи до першої своєї постанови «Макбета», — пише Гірняк у своїх споминах, — Курбас звертався до акторів, щоб вони не забували, що це

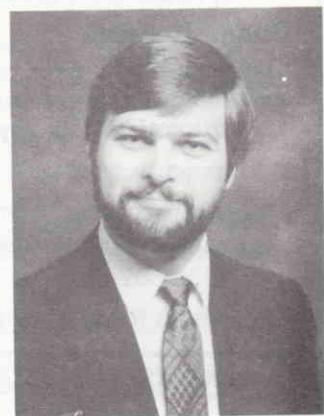
буде перша в історії українського театру вистава п'єси Шекспіра».

Ще більшу відповіальність переживав Гірняк, коли довелось йому ставити вперше в історії українського театру найбільший твір Шекспіра. Для того був замовлений спеціальний переклад «Гамлета» (хоч було вже десять перекладів цієї п'єси на українську мову, між ними таких авторів-перекладачів, як Михайло Старицький, Юрій Федъкович, Павлин Свенціцький, Панько Куліш та Юрій Бурггардт-Клен) — у найбільш відповідальної для цього людини у Львові — у Михайла Рудницького, який вже працював для театру і зладив був між іншими переклади «Хитрої вдовички» Гольдоні та «Ревізора» Гоголя. Переклад мусів бути пристосований до сценічної інтерпретації. Підготовка до вистави тривала майже повний рік. Починалась вона від систематичного читання п'єси в присутності директора, режисера, його асистента, перекладача, який робив виправки і куп'юри під час читання відповідно до заслуханогозвучання тексту в інтерпретації актора, ба навіть двох місцевих рецензентів українських щоденників «Львівських вістей» і «Краківських вістей»; це дало мені змогу побувати на цих читаннях від «Львівських вістей разом з д-ром Іваном Німчуком, який репрезентував «Краківські вісті». Я мав ще більшу сатисфакцію, коли дирекція театру звернулась до мене, щоб я виготовив програмку для цієї важливої вистави, що була пра-прем'єрою не тільки у Львові, але в цілій Україні. Програма вийшла на 24 сторінки з інформаціями про самого Шекспіра і його творчість, про «Гамлета», про переклади «Гамлета» на українську мову та спроби ставити Шекспірів репертуар в Україні. У цій брошурі п.н. «Гамлет» на українській сцені я поставив під сумнів саму ідентичність Шекспіра й пам'ятаю, що з цієї причини була жвава виміна думок між мною і Михайлом Рудницьким саме в кабінеті Йосипа Гірняка. Рудницький мав один оправданий аргумент, що дані про Шекспіра відомі. Але це дані про особу, а авторство таки спірне. Я в той час не знат про Едварда де Віра Оксфорда, що сьогодні переконує мене впovні, що це він найправдоподібніший автор всього того, що підписане прізвищем Шекспіра. Та все ж я пішов за думкою Йосипа Гірняка, який пояснив, що дані про життя Шекспіра можна дати у програмці, бо це не змінить самої вистави. Програмка була прикрашена репродукціями портретів шістнадцяти головних виконавців вистави, а виконали ці портрети мої тодішні приятели-мистці, які прибули до Львова зі сходу, Семен Грузбенко (тепер відомий у Львові мистець Семен Борисович Грузберг) та С. Танаевич. Мистецьку обортку виконав Семен Грузбенко, викриставши фронтон будинку Львівського театру і на його тлі зобразив постати Блавацького в ролі Гамлета. Дивним і немовірним видається, що режимна пропаганда заперечувала цю прем'єру «Гамлета» у Львові, а висунула як першу виставу Шекспірового «Гамлета» постанову в Харкові, в 1956 році, де головну роль

АНДРІЙ ЛАТИШКО

ДОПОМОЖЕ КУПИТИ
або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми

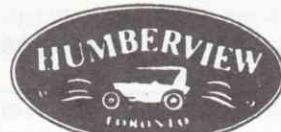

Пропу телефонувати:

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

CHOLKAN CORPORATION • REALTOR
5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

ПЕТРО НАУМЧУК
досвідчений представник фірми

Tel:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY
ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО

продаст Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: 251-7526

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІВ
та інші печива випікає
Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є Родина Вжесневських

— можна набути також ріжні українські
страви у нашій каварні
відкрито 7 днів у тижні!

735 Queen St. W., Toronto, Ont.
Tel. 368-4235

грав Ярослав Геляс, той самий актор, який під режисурою Гірняка виконував роль першого актора в першій виставі «Гамлета» у Львові у цьому пам'ятному 1943 році. (Закінчення буде)

PALADIN INSURANCE LTD

Тел. 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: доми, апартаменти, котеджі, автомобілі, торгові підприємства, каліцтво, життя! Також групова асекурація!

3005 Bloor St. West
Etobicoke, Ontario M8X 1C3

(Bloor at Royal York Road)

Homeowners
Tenants
Commercial
Automobile
Life
Disability

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

УВАГА ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ!

Фірма „Українська Книга“ в Торонто і „Внешпосилторг“ із Радянського Союзу підписали договір про висилання повнооплачених посилок — подарунків від індивідуальних канадців та організацій своїм рідним і друзям, проживаючим в СРСР.

Українська громадо! Всі митні, поштові та інші оплати можна заплатити канадськими долярами без додаткових оплат тих, хто їх отримує.

„Українська книга“ має філіали у Вінніпегу, Едмонтоні, Ванкувері, Монреалі.

Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. M6H 1L6.
Телефон — (416) 534-7551.

Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6H 1L6.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

d'Chameleon

Ladies Fashions & Accessories

жіночий одяг — штучна біжутерія — прикраси

2902 Dundas St. W. (west of Keele)
Toronto, Ont. M6P 1Z1

для читачів дасмо знижку

Власник: Степан Кузик Tel: 763-6674

Василь ВЕРИГА

ЇМ ПРИСВІЧУВАЛА ВЕЛИКА ІДЕЯ...

(До 45-річчя боїв під Бродами)

Постання української стрілецької дивізії «Галичина» вліті 1943 р., коли змагалися на території України брунатна німецька та червона московська імперії, треба розглядати як продовження боротьби українського народу за відновлення свого самостійного державного життя. Українська молодь, зокрема на західно-українських землях, вихована на традиціях і легендах Визвольної війни 1918-1921 років, зазнала на власній шкурі всіх благ чужого панування, коли українська мова, українська церква і навіть культурно-освітня праця заборонялися ворожими окупантами, заборонялися найбільш елементарні вимоги народу з метою зденаціоналізувати його, тримати в темності, щоб легше над ним панувати. Тому, що формування дивізії «Галичина» не було одним відірваним фактом, але ще одним звеном боротьби за своє існування, нам треба проаналізувати події, які попереджали її створення...

Перед виbuchом Другої світової війни, як почали перевіряти кордони, встановлені Версальським договором, здавалося, що надходить час, коли будуть виправлені кривди її українського народу. Але так воно не сталося, бо український народ не мав ані одного союзника; всі великі держави не хотіли навіть чути про якесь «українське питання». В такому положенні український народ, чи пак його провідники, мусіли шукати когось, чи йти з кимось, чи інтереси, так чи інакше, збігалися з інтересами українців. Єдині, хто, здавалося, голосив гасла, які найбільше відповідали українцям, були німецькі націонал-соціалісти, які вимагали ревізії кордонів і виступали проти комунізму, проти Советського Союзу, найбільш жорстокого поневолювача України. Здавалося, що теза «ворог моего ворога — мій приятель і союзник» знайшла своє практичне застосування. Коли 1941 р. виbuchла війна поміж Німеччиною і Советським Союзом, весь український народ був своїми симпатіями на боці Німеччини. Сотні тисяч українців з Червоної Армії йшли добровільно в німецький полон, бажаючи стати до боротьби з Москвою. Українці вірили, що з німецько-московського конфлікту Україна повинна вийти незалежною державою.

Але цей психологічний стан довго не тривав, бо вже на протязі перших шести місяців, тобто до кінця 1941 р., виявилося, що самостійна і соборна українська держава не була в плянах Німеччини. Вона не тільки не дозволила творити українську державу, проголосовану 30 червня 1941 р. її організувати українську армію для боротьби з московським большевизмом, але знищила навіть зорганізоване самоурядування, замкнула високі школи в Галичині*, а на всіх інших українських землях — навіть і середні. Крім того, німці розпарцлювали

Україну, віддаючи Буковину, Бесарабію та т.зв. Транс-Дністрію Румунії, Мадярщині — Закарпаття, а Галичину прилучили до польського Генерал-Губернаторства. З частини інших українських земель, віддалених від фронтових дій, німці створили т.зв. Райхскомісаріят Україна зі столицею в м. Рівне на західній Волині. Так Німеччина перетворила Україну в свою найбільш експлуатовану колонію, запровадивши в ній терор не менший від московсько-большевицького. Виморювання голodom полонених вояків українців Червоної Армії, які добровільно здалися в полон, вішання і розстріли за найменші провини або таки за провокації, спричинені московсько-большевицькими диверсантами, викликало реакцію населення України, яке стало організувати відділи самооборони. Творилася Українська Повстанська Армія.

2-го лютого 1943 р. прийшов для німців трагічний Сталінград і почався німецький відступ на цілому фронті, а це означало поворот московсько-большевицької влади з усіма її притаманними ознаками. І перед українцями постало знову питання: «Що робити?» Саме тоді, в березні 1943 р., німецька адміністрація Галичини пригадала собі про те, що українці були готові взяти зброю до рук для боротьби з большевизмом і звернулася до Українського Центрального Комітету, на чолі з проф. Володимиром Кубійовичем з пропозицією творити українську збройну формацию, покищо в силі одної дивізії. Правда, свої пропозиції німці не пов'язували з жодними політичними передумовами, але провідні українські кола прийняли пропозицію з власних ідейних мотивів.

Які ж були ті ідейні мотиви, що вплинули на УЦК підтримати організацію дивізії «Галичина» й до того у складі німецької зброї СС? Перш за все, партізанска боротьба, яка почалася була тоді на Волині, була дуже ризиковна і не могла конкурувати з регулярною армією, зокрема без підтримки з-зовні, тобто без союзників, які допомагали б зброею і військовим вирядом. Аналізуючи політичну ситуацію, українські провідні кола, а зокрема ветерани української візвольної боротьби з 1918-1920 рр., прийшли до таких висновків: а) Німеччина війни не виграє, але в крайньому випадку вона заключить мир, зберігаючи за собою свої етнографічні терени, а тим самим буде змушені залишити всі окуповані країни, в тому її Україну, або б) Німеччина буде продовжувати війну, але під ударами альянтів розпадеться, залишаючи хаос, перш за все у Східній Європі.

У першому випадку українська дивізія «Галичина» стала б збройним зав'язком української народної армії, якої завданням було б відновити і скріпити незалежну державу, подібно як це було при кінці Першої світової війни з Українськими Січовими Стрільцями. Служба молоді у Дивізії була б доброю нагодою для легального і солідного її вишколу.

У другому випадку, було очевидним, що українцям треба буде збройної формациї, щоб охоронити

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРIMO ПО-УКРАЇНСЬКИ

Телефон 763-2521 або Телефон 767-5871

PASTRY CHEF

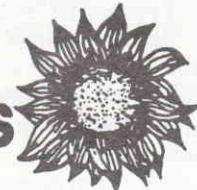
Найкращі європейські
торти, морожене та інші печива

E. ГЮТТЕНШІМІДТ, власник

2202 Bloor Street West
Toronto, Ont. M6S 1N4

385 Jane Street
Toronto, Ont. M6S 3Z3

**arka
shoes**

- Великий вибір вигідного і модного взуття
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками
та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2218 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TORONTO, ONT. M6S 1N4 TONY HRUBI
(416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- БІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

212 Mavety Street
TORONTO, ONTARIO
Tel: 766-6711

**У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!**

народ і народнє майно перед знищеннем та грабунками відступаючих німецьких мародерів, а край — перед можливим хаосом революції. З німцями зроблено було домовлення, що Дивізія воюватиме тільки на східному фронті проти большевиків і ніколи проти західних альянтів. Вже хоч би із цього видно, що Дивізія не збиралася воювати за німецьку «Нову Європу», а тільки за інтереси українського народу. Крім того, Військова Управа ухвалила була негайно нав'язати контакт із Західними Альянтами, щоб у слідений час українська дивізія і всякі інші українські військові частини, могли поставити себе в їхнє розпорядження. Отже, українські провідні кола при організації дивізії «Галичина» ані не поділяли політично-програмових ідей німців, ані не збиралися помагати їм у їхніх загарбницьких плянах підбою Європи.

В час творення Дивізії совети, бажаючи застрашити населення, а зокрема молодь, яка голосилася до Дивізії, вислали в рейд через Волинь і Галичину партизанський загін під командою Сидора Ковпака, а польський екзильний уряд видав через свого представника в краю погрозу українцям, як своїм громадянам, щоб вони не вступали до Дивізії. Отже, це також вказує, що нашим ворогам зовсім не подобалася ідея окремої української військової формaciї, так само як у 1917 р. москалі виступали проти творення українських полків у російській армії, чи поляки у 1914 р. проти формування легіону Українських Січових Стрільців. Виходить, що наші вороги добре розуміли вагу українського війська. Тут варто згадати й те, що не всі німці були за формуванням української військової частини, бо не довіряли українцям. Можливо, тому німці ніколи не кинули Дивізії на західний фронт. В серпні 1944 р. німці перекинули були до Франції 30-ту піхотну дивізію, що складалася з москалів і т.зв. козаків, на боротьбу з французьким підпіллям. У складі цієї дивізії 3-тій курінь першого полку складався з українців; він прибув до Франції 18-го серпня 1944 р., а вже 27 серпня він повністю, у силі 820 старшин, підстаршин і стрільців — перейшов до французького резистансу. Так українці воювали проти західних альянтів.

Говорячи про дивізію «Галичина», слід підкреслити, що українська молодь голосилася до неї, бо вона мала бути **українська**, а не тому, що вона була приділена до зброї СС. Перед німцями було поставлене домагання, щоб ця формація мала чисто український характер, але німці від того відмовилися. Спочатку не дозволяли офіційно вживати навіть назви «українська», лише «галицька», але згодом це переборено і Дивізія після битви під Бродами носила формально назву «14 Дивізія Зброї СС (Українська ч. 1)».

Тут однаке виникає питання, чому саме СС? Отже, Дивізію приділено до зброї СС проти волі українців, покликуючись на регіональний характер дивізійників, то знову ж на міжнародне право, яке не дозволяє творити військових частин у завойованих країнах, а коли ці частини є добровільні —

тоді їх підпорядковували Зброї СС, так як і всі інші чужоціональні частини. Отже, підпорядкування Дивізії Зброї СС було тільки формальним і воно не мало нічого спільного з нацистською ідеологією чи взагалі партійною принадлежністю. Дивізія «Галичина» відрізнялася від інших частин СС у декількох аспектах: а) офіційно вона називалася Waffen Grenadier Division der SS, а не SS Grenadier Division, як називалися німецькі дивізії зброй СС. Тут важливо згадати ще й те, що вояки Дивізії також не мали права носити відзнаки СС, ані називати себе СС і коли німецький старшина — сотник формально називався СС Гауптштурмфюрер, сотник-українець — Баффен Гауптштурмфюрер, також стрілець називався Баффен гренадір, а не СС гренадір. Крім того, вона мала українські кольори й відзнаку золотого галицького лева на синьому тлі, яку всі вояки українці носили на правому рукаві, або срібного лева на ковнірі, там де німці мали знак СС. Але найважливішим ненімецьким виявом були військові капеляни у Дивізії, яких не було у жодних німецьких частинах.

Деякі документи стверджують, що організатори дивізії «Галичина» сподівалися, що закінчиться війна виключно для українських цілей на українських землях. Так однаке не сталося, бо війна протягнулася ще 22 місяці і Дивізія побувала на українських землях, на протибольшевицькому фронті під Бродами, на Словаччині, поборюючи большевицьких партизанів та у Словенії — комуністичних партизанів Тіта. Вкінці вона опинилася на фронті, в Австрії, на південний схід від міста Грацу.

Хоча Дивізія творилася, можна б сказати, в таких умовинах, як колись Українські Січові Стрільці, але доля її судилася зовсім інша. Війна закінчилася не так, як сподівалися чи хотіли українці. Замість сподіваного хаосу, на сході Європи запанували москалі, які посунулися ген, аж у Західну Європу. Однаке зовсім несподівано, Дивізія відігравала поважну політичну роль, перебуваючи в таборах полонених, надаючи розголосу українській справі. Через Дивізію про Україну говорилося в Організації Об'єднаних Націй і на нарадах у Потсдамі, де Сталін поіменно назвав Дивізію, якої видачі він вимагав. Отже, із згадкою про Дивізію, говорилося про Україну не ту, «яка об'єдналася навікі з Росією», як це твердить московсько-советська пропаганда, але про ту Україну, яка боролася і бореться за вихід із Советського Союзу, яка вимагає своєї незалежності. Постава молодих дивізійників у таборі полонених і згодом аж досьогодні вказує, що елемент, який пішов до Дивізії «Галичина» — був національно свідомий, якого не можна підманити побрехенькамі. Дивізія «Галичина», що пізніше стала першою Українською Дивізією Української Національної Армії, виправдала своє існування тим, що завдяки її німецькій терор таки дещо зменшився; тим, що німці таки випустили частину українських політичних в'язнів, а також тим,

що за плечима Дивізії виїхало з України чимало біженців — політичних емігрантів, які сьогодні живуть на Заході і продовжують боротьбу доступними ім засобами за визволення свого народу. В іншому випадку багато із них були б загинули у соцієльсько-большевицьких таборах смерти. Дивізія виявилася, так само як і Українська Повстанська Армія, збройним рам'ям українського народу у його безперервній боротьбі за свою державу.

На закінчення варто зачитувати слова блаженнішого патріярха Йосифа, який з нагоди 40-річчя створення Дивізії писав: «В 1943 р. у складній вое-нній ситуації на нашій землі витворилася нова можливість творення наших військових формaciй з модерним військовим вишколом, і постала Українська Галицька Дивізія, яка під кінець війни стала основою Української Національної Армії як її перша Дивізія, у склад якої входили вояки з усіх українських земель. Продовжуючи славну традицію Українських Січових Стрільців, на зміну батькам ішли їхні сини, щоб з поміччю св. Юра і Пречистої Матері «підняти червону калину» — символ потоптаної нашої Батьківщини. Їхня ціль не була будувати «нову Европу» чи служити новому наїзнику, а у слушний час, на зарищах обох імперій творити свою нову державу. Про це говорять виразно історичні документи і знають ті, проти кого ця військова частина була поставлена.

Цього року клонимо наші голови перед тими, що в молодечому запалі голосилися добровольцями, щоб здобути для свого народу те, чого століттями не могли здобути для своєї Батьківщини їхні батьки і прадіди. Багато з них віддали своє життя на фронті у бою під Бродами і по різних країнах свого відступу на Захід. Перед собою мали вони єдину ціль — волю своєї Батьківщини, без всякого ворога і супостата в ній. Хоч їхнє становище було безвихідне, вони не захитались до останку, і це вміли оцінити ті, що їх гуманно прийняли у свій полон. Сьогодні по всіх поселеннях вони далі є прикладом вірності Україні, любови до неї і своєї вірності найвищим ідеалам, за які вони боролися зі зброєю в руках.

«... Нехай згадка про Українську Галицьку Дивізію, — закінчує блаженніший, — живе постійно з нами як велике свідоцтво наше перед народами, що ми прагнемо волі, державності і за це готові на найбільші жертви, щоб правда, справедливість і мир були на нашій землі, яку нам дарував Бог. Згадаймо щирими молитвами усіх загинулих за волю України і її Церкву. Працюймо так, щоб їхня жертва не була тільки спомином для нас, але бажанням здобути те, за що вони загинули».

*) За винятком медичного і кількох технічних факультетів у Львові, які пощастило зберегти. — Ред.

50-літтю проголошення незалежності Карпатської України буде присвячене одне з наступних чисел «Нових Днів». — Ред.

РЕЦЕНЗІЇ — ОГЛЯДИ — НОТАТКИ

Кшиштоф ЯХОВИЧ

ІСТОТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

(Про книжку С. Погорілого „Неопубліковані романі Володимира Винниченка“, УВАН у США, Нью-Йорк, 1981)

Ta епоха була настільки отруена й підлесливостями зіпсована, що не тільки перші в державі мужі, які примушенні були близькі свій поступливості заслоняти, але всі колишні консули..., а навіть багато звичайніх сенаторів один за одним вставали й голосували за внесками огідними й недоречними. Оповідають, що Тиберій, скільки разів викопив із курії, мав звичай по-грецькі в цей спосіб висловлюватися: „О, люди готові до плавування“. Видно, навіть він, який не бажав собі волі народу, відчував огиду перед такою підлюю терпеливістю прислужників.

Тацт

**

Ідемо до революції загальної, демократичної, але — що потім? Народи й люди знівелюються в рівності, нівелляція душ і характерів, панування числа над інтелігенцією, хаос партійний... диктаторські деспотизми як неминуче наступство демократичного безладу; ці деспотизми не будуть довготривалі, але будуть незносні, тверді, після чого наступить епоха довгого гниття.

М. Здзеховський (1925, 1932)

Ми всі прокажені, хворі безнадійно, хворі душою і тілом — такі думки проголошує професор Матур, один з героїв роману „Лепрозорій“ — українського письменника Володимира Винниченка. Цей роман був предметом аналізу в праці Семена Погорілого, виданій під наголовком „Неопубліковані романі Володимира Винниченка“. У своїй праці С. Погорілій стверджує, що для професора Матура людство є прокажене передусім у духовому вимірі. Виразом духової прокази, діючої на людські сумління є: війни, нестерпні деспотизми (Гітлера й Сталіна), а також оргії еротичні, наркотичні й смакові (виявом цих останніх є обжерливість і п'янство) (с. 82). Прокажені духово люди творять на землі гіантський лепрозорій. Професор Матур описує це такими словами:

Немов десь у якійсь країні, немов би в Індії, є велика прокажельня, концентраційний табір для прокажених. Це величезна долина, з усіх боків оточена крутими скелястими горами. Долина досить родюча, в ній є все, що треба для життя і праці. І от у цю прокажельню народ скидає своїх хворих на проказу. Попавши туди раз, прокажений уже ніколи більше звідти не виходить. Утекти звідти неможливо ніяк. Але існу-

вати можна. І прокажені існують у тій велетенській ямі немов би нормально: у них і свої закони, і своя мораль... Але вони в постійній, страшній, безнадійній хворобі. Вона... спочатку зовсім непомітна... І от, мій друже, сучасне життя людства на землі це є велетенська прокажельня. Це — плянетарна яма, повна хворих на фізичну й духовну проказу. Ми — прокажені, моя бідна Єво. А трагізм наш у тому, що ми навіть не знаємо, що ми — прокажені... (с. 87).

Отже професор Матур твердить, що ми всі є огорнені духововою проказкою. На його погляд, наш трагізм полягає в тому, що ми самі свого стану не усвідомлюємо. Не маємо свідомості, що творимо один великий лепрозорій. Не розуміємо, що хоч наш сучасний світ має свої права, свої принципи, закони, то вони хворі, безнадійні, опановані духовною проказою. Отже, як жити в таких тяжких обставинах? Професор Матур радить достосуватися до них. Він уважає, що хвороба людства є невиліковна. Тому, — як він твердить, — слід погодитися з цією хворобою. При цьому треба своє життя вчинити якнайвигіднішим, бо це ще дастися зробити (с. 69).

В поглядах Матура можна дошукуватися зв'язків з філософією Епікура, можна говорити про зв'язки з поставою гедоністичною... У романі „Лепрозорій“ іншу поставу у відношенні до прокаженого людства займає Івонна — дівчина чиста морально. З думок виражених у романі виникає, що саме Івонна має дати світові ключ до переборення моральної немочі. Принциповим кроком має тут бути повернення людства до прадавнього способу харчування. Івонна проголошує думку, що в давнінних часах люди не їли м'яса тож їхні кровожерні потягнення не були розбуджені. Вона вважає, що тепер, коли людство покине м'ясні страви, воно повернеться до стану рівноваги моральної. Люди стануть кращі для себе і один до одного. Світ буде більш людський. Винниченко схильний поділяти погляди своїх герой, особливо Івонни.

На погляд письменника, людство дійшло до найбільш звироднілих форм деспотизму. У своєму „Щоденнику“ український автор пише: „.... І те, що якийсь один прокажений... має змогу послати сотні мільйонів на катування і смерть, хіба не є найкраще свідоцтво тим самим нещасним сотням мільйонів, що вони страшно хворі?“ (с. 76). Як видно, особливе звиродніння в житті сучасного світу, на погляд письменника, полягає в тому, що одна божевільна людина може вислати на смерть мільйони інших людей. Щоб довести до такого трагічного факту, випрацювано знамениті форми поневолення народів і суспільства. Ці форми настільки продумані, що навіть цілі збірноти людські не є спроможні оборонитися перед тиранією, перед злочином який виступає у величності права.

Хвороба сучасного людства, що її описує Винниченко, нагадує образи з біблійного потопу. Про це свідчить наступний фрагмент із „Щоденника“

українського автора: ... кожному прокаженому хочеться стати на плечі свого сусіда й дряпатися близче до сонця, на краще „місце під сонцем“ — так вони звуть це дряпання (с. 72). Як із вищезгаданого виникає, у світі, баченому очима письменника, нині обов'язує право сильнішого. Воно полягає в тому, що слабкіших людей спихається на гірші позиції в суспільному житті. Сильніші, більш привілейовані люди забирають своїм братам належну їм частину вольності. В такому житті щораз більш є місця для егоїстичних потягнень, щораз менше — для розуму.

Хвороба людства є темою й інших романів, обговорюваних у праці С. Погорілого. В одному з них, п. н. „Вічний імператив“, оповідач звертає увагу на удивлення, на примітивізм сучасного світу. Він говорить про задимлені міста, про невгамовний потяг до грошей і розваг, про жорстокі війни, що вибухають у 20-му сторіччі (с. 41). В тому самому романі можна знайти фрагменти, які є сатирою на розклад подружнього та сімейного життя (с. 62). В романі „Вічний імператив“ ідея повернення людства до стану моральної рівноваги носить назву акордизму. У творі прихильником цієї ідеї є професор Даніель Брен. Саме ця постать випробовує на собі нову методу харчування. Результати застосування цієї методи є знамениті. З цієї позиції професор Брен заохочує до нового способу харчування короля Франції — Франсуа III. Також і тут результати є знамениті — Франсуа III стає прихильником акордизму й рекомендує підданим споживання тільки рослинної страви...

Образ прокаженого людства знаходить своє додовнення в романі „Поклади золота“ (с. 29 - 40). В цьому творі автор розповідає про мільйони людей, невинно покараних у часі революції. Письменник нав'язує до долі емігрантів, що переживають тугу за батьківщиною. Це бо є роман про людей, яким революція принесла нещастя.

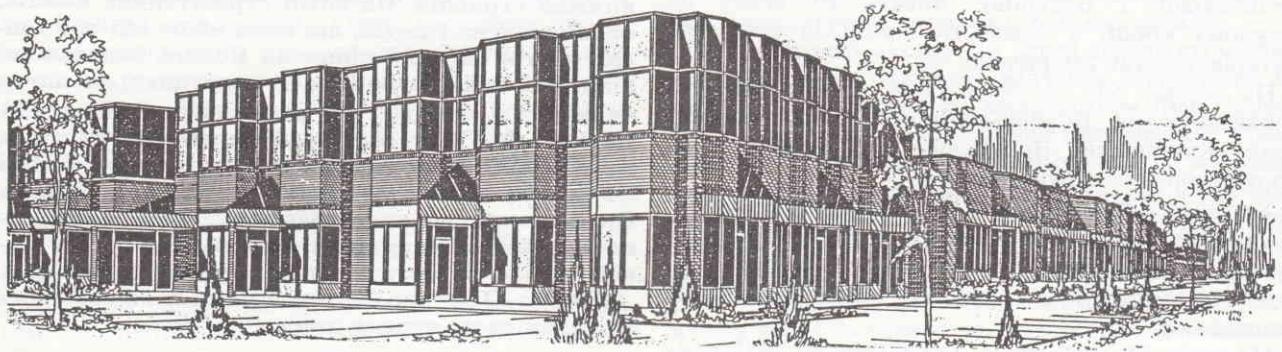
Доповнення образу прокаженого людства є в романі „Слово за тобою, Сталіне!“ (вже опублікованому — Ред). В обговорюваному тут творі автор представляє ідейні розчарування комуністів. Нова дійсність обіцювала людям щастя, але принесла їм поневолення. У зв'язку з цим фактам один з героїв, Степан Петрович, дошукується в комунізмі відворотності, чи прямо пародії релігії (с. 150). В романі „Слово за тобою, Сталіне!“ ідея переборення духової кризи носить назву колектократії. Колектократія — це програма співдіяння людей у суспільному житті, поставлена в місце домінанції одних над одними.

З аналізи неопублікованих романів Винниченка, проведеної С. Погорілим, виникає, що світ представлений у цих творах є світом людей духовно хворих (с. 25). Деспотизми Гітлера і Сталіна становлять найвиразніший вияв цієї хвороби. Крім ідейної аналізи, С. Погорілій у своїй праці багато місця присвячує на налізі між романами Винниченка і західноєвропейською літературою (художньою та філософською), яка описує кризу нашої

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

культури. С. Погорілій, говорячи про цю аналогію, згадує працю Ортега-і-Гассета. Видаеться, що візія духової кризи, проблема, якою займається Винниченко у своїх літературних і філософських творах, є темою, яка вимагає окремого опрацювання. Сам автор рецензований книжки признає, що багато питань було в ній лише започаткованих. Порушуючи справу аналогії між письменницю роботою Винниченка, а західноєвропейською літературою, можна прикладти на думку праці багатьох письменників і філософів (О. Шпенглер, Х. Давсон, А. Й. Тойнбі, П. Сорокін, Н. Бердяєв, Е. Мунк, Й. Марітен, Т. Манн, а також В. Липинський, М. Здзеховський та ін.). Отже слушно видається думка, щоб підняти спробу опрацювання теми: **Візія духової кризи (хвороби людства), виражена в літературних і філософських творах Володимира Винниченка**. Вищевисловлена думка видається слушною також і тому, що до цієї пори згадане не було детально опрацьоване.

Від редакції: *Майже вісім років тому була опублікована монографія, нині вже покійного д-ра Семена Погорілого „Неопубліковані романи Володимира Винниченка“. Не дивлячись на те, що це було перше дослідження, побудоване на нікому невідомих тоді ще архівних джерелах, наша еміграційна літературознавча критика, яка часто ристється в дрібних чи персональних темах, не відгукнулася на йогояву, здається, ані одною рецензією. Треба було, щоб ця монографія потрапила аж до наукової бібліотеки Інституту Слов'янознавства Польської Академії Наук у Варшаві, де її прочитав польський дослідник і написав рецензію, яку ми радо публікуємо.*

Кжиштоф Яхович — народився в Варшаві 1958 року. Закінчив Варшавський університет. Там же спеціалізувався на катедрі української Філології та захистив дисертацію на ступінь *magistra*. Автор кількох праць, в тому ж з україністики: „Книга буття...“ М. Костомарова і діло св. Августина

„Про державу Божу“, „Любовна лірика Ліни Костенко“ (магістерська праця) та інші. Востаннє, крім рецензії на книжку С. Погорілого „Неопубліковані романи В. Винниченка“ написав ще дві статті про романи В. Винниченка „По-свій“ і „Божки“. Працює в науковій бібліотеці Інституту Слов'янознавства Польської Академії Наук у Варшаві.

ЦЕ НЕПОВАЖНА КНИЖКА

У «Нових Днях» за лютий 1989 року появилася похвальна рецензія на спомин «Непоставлений пам'ятник» Г. Стецюка під таким самим заголовком за підписом О. О-ко.

Якщо ця книжка має таку вартість, яку виніс рецензент, то чому Провід ОУНм виключив з організації Стецюка за написання її? Хто має рахію: Інститут Дослідів Волині чи Провід ОУНм? Та й сам рецензент чомусь сховався під «О-ко»!

Наскільки неповажно написана ця книжка, як учасник і наочний свідок повстанських дій якраз на Володимирщині, та їй на інших теренах Волині, для читачів повище згаданої рецензії наведу кілька неправдивих і неймовірних та навіть суперечних одна одній цитат.

«...селяни мусіли везти до Володимира з усіх сторін не лише збіжжя, але й м'ясо, а то й просто везли свині та гнали корови...» (стор. 32). «...до Німеччини на роботу.... перша тура поїхала наче добровольці...» (стор. 41).

Насправді ж за весь час німецької окупації не тільки моє Володимирщини, але й цілії Волині селяни контингентів не здавали! Та й молодь до Німеччини не поїхала, бо ж з самого початку організовано всеволинський опір!

На стор. 39-40: «Коли у нас зорганізувався відділ (30-особовий у Литовижі! — прим. моя), я віддав їм зброй: 42 кулемети-Максими... 11 кольтів, 15 дехтарів... 106 крісів..... 1 гармату...»

??? (Г. Стецюк описав цю подію докладно, тож знаки запитання тут зайві — Ред.)

На стор. 43 відозва провідника ОУНБ «Легенди» з жовтня 1942 року (якого у приблизному часі у Львові закатували гестапівці; в часі першого збройного зудару з німецьким окупантом!): «...створюють на Поліссі партизанські відділи мельниківці з Бульбою. Давати їм відсіч на кожному кроці, а помагати німецькій армії, як матеріально так і морально...»

На стор. 53: «...бандерівці хотіли творити партизанку на Володимирщині і Городівщині... Наші Куницький, Вороневич і Тарасевич були проти творення партизанки...»

Хто «за», а хто «проти»? Чи це поважно?

Стверджую: За творенням повстанських відділів були і мельниківці, і бандерівці, і бульбівці, і унієвіці. І вони їх організовували і після об'єднання разом воювали!

На стор. 51 описується, що у березні 1943 року «Легенда» (якого, повторюю, в 1942 році замордував Вірзінг!) покликав Тарасевича до Завідова на переговори.

Чи це можливе?

Та скажу, як воно було. У березні 1943 року, коли українська поліція організовано перейшла до УПА, Орест Тарасевич у товаристві мого добра знайомого Дмитра Штокалка (не Штука, як перекрутів Стецюк) прибув з Володимира до Жашкович і просив мене дати йому організаційний зв'язок. Він хотів говорити з організаторами повстанського руху у справі повернення поліції з лісу на свої місця. «Що ви робите? Та ж як німці пришлють дивізію війська — земля буде горіти!» — прозвучало уявлення Ореста про «всесильність» німецьку. Коли я його прохання не задовольнив, він поїхав навмання до Завідівського лісу, де квартирував курінь УПА під командою «Славка»; де й була частина української поліції...

На інших сторінках знаходимо, що Військова Польська Жандармерія УПА і Служба Безпеки ОУН «...ходили по хатах і тероризували молодь, населення, східняків і штундів... пограбували всі церкви...»

І ще раз: чи це ймовірне й поважне?

Чому ж тих «терористів» довгих десять років підтримувало населення?

На стор. 152: «Про бандерівців у нас на Володимирщині ніхто не чув...»

???

На 85 стор.: неправда, що у великому Завідівському бою з німцями, у якому я брав участь, загинув мій колега «Ворон», бо його там не було. І згодом, коли зблизився фронт, «Ворон» очолив сотню і перейшов у совєтське запілля.

Про видавців нічого не скажу. Хіба наведу те, що хтось на висланій книжці для Видавничого Комітету «Літопису УПА» ручно написав: «Будьте прокляті ви і ваші діти!»

Чи заслужили ми й наші діти на таке побажання?

С. Новицький

член Видавничого Комітету «Літопису УПА»

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Погодитися з думкою С. Новицького, що книжка Гр. Стецюка „Непоставлений пам'ятник“, „це неповажна книжка“ — тяжко. Радше, — це книжка страшна. На сотні страхітливих фактів, обвинувачень і подій, які мали місце під час і після другої світової війни на Волині, задовільної відповіді не дає (і, мабуть, не може дати) ані автор книжки Гр. Стецюк, ані рецензенти О. О-ко і С. Новицький. Таку відповідь могли б дати лише живі й об'єктивні тодішні члени проводу ОУН і ОУНР або спільно створена компетентна Комісія. На жаль, на це не заноситься. Тому за справу встановлення історичної правди (хоч і якої гіркої) мусили б взятись наші молодші науковці, а „Літопис УПА“ міг би присвятити їх об'єктивним дослідам свою окрему книжку. — Ред.

АРХІПЕЛАГ БИКІВНЯ

Версія, викладена в „Літературній газеті“ від 30 листопада 1988 року, що в лісі під Биковнею, неподалік від Києва, поховані зовсім не жертви фашистських окупантів, як це стверджує напис на пам'ятнику, встановленому тут в травні минулого року, а жертви сталінських репресій, повністю підтвердила.

До такого висновку прийшла слідча група Київської міської прокуратури, яка порушила кримінальну справу за фактами нашої публікації. За знайденими речами з індивідуальними ознаками їхніх власників (екслібрис, підписаний гребінець, та ін.) слідство уже зуміло встановити прізвища 14 безневинно репресованих, чиї останки тут покояться. Серед них Івановський Микола Генріхович, технік-будівельник курортного управління, розстріляний 10 грудня 1937 року; Прокопович Валентина Макарівна, розстріляна 10 травня 1938 року; Бриль Володимир Антонович, рідний брат відомого білоруського письменника Янки Бриля, керуючий відділенням Рудянського цукорорадгоспу (Київської області). На місці захоронення знайдено мундштук з написом: „Бриль В.А. 16.IX.1937 г.“ Засуджений „трійкою“ 28 вересня 1938 року, розстріляний 5 жовтня цього ж року.

Ще 11 людей, розстріляних в 1937-1938 роках, вдалося встановити за гравіюванням на кришках іменних годинників. Це: Твардовський-Ребрик Антон Елісеєвич, котрий служив у Наркомфіні УРСР; Ткальников Федір, інтендент 3-го рангу; працівники міліції Давидов-Брага Емануїл Маркович і Шелигін Яків Павлович; співробітники НКВД Мицельмахер Абрам Лазарович, Яковенко Володимир Михайлович, Костянтий Микола Степанович та інші. Усі вони стандартно звинувачувались у контрреволюційній і диверсійно-терористичній діяльності, шпіонажі і т. д.

Побічним шляхом вдалося назвати імена ще кількох тисяч людей, похованих в биківнянському лісі, — так вважають працівники слідчої групи. Ними доведено, що зелена загорожа, за якою на території 4 гектарів у спільніх ямах закопували розстріляних, належала відомству НКВД, що сюди в машинах вивозились трупи. Людей знищували у підвалах нинішнього

Жовтневого Палацу культури, де в ті роки розміщувався НКВД; є свідки, які бачили, як трупи вантажили тут на машини і накривали брезентом (до речі, всього у справі по захороненню в биківнянському лісі допитано близько 200 свідків).

Отже, схоже, що все таємне, пов'язане з Архіпелагом Биківня, стане явним. Однак настрожує, що величезна урочистість встановлення історичної і юридичної справедливості знову може бути захмарена недомовками. Вже роздаються голоси начальників, що рекомендують повалити слідство, щоб не доводити його до екстремізму биківнянських поховань, до повного вияснення обставин, які можуть розкритися внаслідок цих розкопок. 23 лютого Дніпровський районом партії м. Києва поклав до пам'ятника в Биківні вінки „жертвам фашизму“...

Хочеться вірити, що пам'ятник з безчесним написом буде знятий і рештки репресованих, перезаховані під нього, поряд з екстремізмом інших могил ще раз ретельно дослідять. Що слідство не обмежиться однією лише Биковнею, але й займеться іншими київськими адресами (скажемо, Лук'янівським кладовищем), де також заховані жертви сталінських репресій.

Сергей Кисельов
власний кореспондент „ЛГ“

ЦЬОГОРІЧНИЙ СЕЗОН У ГАНТЕРІ

Музика ї композитор д-р Ігор Соневицький, мистецький керівник Центру української культури в Гантері, Н.Й., розповів редакції «Свободи» про програму гантерського центру на літній, уже сьомий з ряду сезон.

В суботу, 1-го липня, о год. 8-ї вечора, відбудеться інавгураційне відкриття постійної виставки українського народного мистецтва з різних околиць України, що з часом повинна розвинутись у музей українського народного мистецтва. Цим разом виставка охоплюватиме народні скарби українського мистецтва Гуцульщини.

У суботу, 22-го липня, цим розпочинаючи цикл концертів, виступить гостя з далекого Едмонтону спрано Лілея Волянська і піаніст Юрій Цибрівський. У суботу, 29-го липня, дуо-концерт виконають Нестор Цибрівський — чельо, та Ореста Цибрівська-Мюллера — фортепіано з композиціями — Барвінського, Дебюсса, Рахманінова, Шумана; у суботу, 5-го серпня, під керівництвом піаніста Томи Гринькова, відбудеться вечір камерної музики — дуже рідкісний — сектет Барвінського, а також Шуберта «Травт» квінктет; у суботу, 12-го серпня — фортепіанний концерт Т. Гринькова із виконанням композицій Віктора Косенка, Шопена та Шумана; у концерті-бенефісі, що відбудеться 1-го серпня і який рівночасно буде завершеннем відзначувань 1000-річчя Хрещення Русі-України, спватиме вокальний ансамбл «Промінь» з Нью-Йорку під керівництвом Богданни Волянської, виконуючи другу частину прем'єри І. Соневицького «Пісень-молитов». В неділю, 20-го серпня, членки 64-го Відділу СУА влаштовують показ народної ноші. У суботу, 26-го серпня, виступить український скрипаль світової слави Олег Криса при фортепіанному аком-

паньєменті Тетяни Чекіни. Скрипаль гратиме композиції Бетговена, Лятошинського, Шнітке. А в наступну неділю, 3-го вересня фінальний із циклу концертів — буде світової слави українського піаніста Олександра Слободяніка, який виконає твори Ліста, Лятошинського, Мусоргського та Шопена. Кожна із цих імпрез почнатиметься о 8-ї год. вечора.

Водночас відбуватимуться курси народного мистецтва. Цим разом програму навчання збагачують два курси: гра на бандурі під керівництвом Ліди Чорної, та — танців під кермою Оксани Базилевської. Цього літнього сезону ще відбуватимуться, як звичайно, курси малювання писанок і кераміки, що їх проводиме Софія Зєлик, курси виробу герданів під керівництвом Лариси Зєлик; на курсах вишитання навчатиме Любов Волинець, печива — Ярослава Стасюк, а співу — Меляся Соневицька. Всі ці курси відбуваються від 31-го червня до 18-го серпня, переважно в передполовневих годинах.

ВИСТАВКА ТВОРІВ ДМИТРА СТРИЄКА В КУМФ

Від 14-го травня до 2-го липня відбувалася в приміщенні галерії КУМФ дуже своєрідна виставка творів нашого канадського маляра-самоука, 90-літнього Дмитра Стриєка. Виставка Д. Стриєка пересувна й експонується в багатьох містах Канади. Про життя і діяльність цього цікавого представника „наївного“ чи „примітивного“ малярства захоплено говорив відомий канадський критик і колекціонер проф. Пітер Міллард. На виставці можна було придбати його багато-ілюстровану книжку про нашого мистця-самородка.

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА СВ. ВОЛОДИМИРОВІ В ІНСТИТУТІ ЙОГО ІМЕНИ

В неділю, 28-го травня 1989 р. на площі перед будинком Інституту св. Володимира в Торонто дуже вроочно відкрито і посвячено імпозантний пам'ятник у бронзі нашему Великому Князеві. Пам'ятник створив маestro Лев Молодожанін на замовлення відомих меценатів української культури — фундаторів Канадсько-Української Мистецької Фундації пп. Ярослави і Михайла Шафранюків. Вони й подарували цей пам'ятник Інститутові, а посередно всій українській торонтській громаді, з нагоди 1000-ліття хрещення Київської Русі-України.

Церемонію відкриття довершив губернатор провінції Онтаріо достойний Лінколн М. Александр в асистті пані Ярослави Шафранюк, при участі єпископів і священиків Української Православної і Української Католицької Церкви, оркестри Молодечих ансамблів, хору катедри св. Володимира, представників і організацій.

Після чину посвячення усі промови були короткі й доречні, за що слід подякувати організаторам цього приемного свята. На закінчення численні присутні мали змогу оглянути музей, бібліотеку й усі залі Інституту св. Володимира та бути гостями неформального святкового приняття.

М.Д.

ПАНСІОНИ ІМ. ІВАНА ФРАНКА ПІД ЗНАКОМ 25-ЛІТТЯ

Цьогорічні загальні збори Товариства Український Дім для Старших відбулися 16-го квітня в залі простого Пансіону ім. Івана Франка в місті Mississauga, що біля Торонто. На збори явилося несподівано велике число членів і гостей, мабуть, у зв'язку з цим, що саме цього року припадає 25-ліття з дня, коли Товариство офіційно відкрило перший український пансіон для старших на 35 Гай Парк Гарденс у Торонто. В 1970 році було відкрито новий і більший Пансіон ім. Івана Франка на 767 Роял Йорк Ровд в Етобіко, а вже 19 серпня 1982 року тодішній генеральний губернатор Канади Едвард Шраер урочисто відкрив ще більший і модерніший третій Пансіон на Вінстон Черчілль Бульварі у Mississauga, де й відбулися цим разом загальні збори.

Про цікаву й славну історію Пансіонів ім. Івана Франка читачі можуть довідатись із статтей, що були надруковані в «Нових Днях» за липень-серпень 1986 року, тож повторюватись було б зайво.

Збори відкрила управителька (чи як тут тепер писути — Екзекутивний директор) пані д-р Євгенія Пастернак, привітала нечисленних уже членів-основоположників Товариства й усіх присутніх та прочитала звіт за останні роки діяльності Пансіонів. Звіт був детальний і цікавий. Вона особливо підkreслила факт, що Пансіони ім. Івана Франка від самого початку й досі опікуються тими українськими пенсіонерами, які потребують і бажають рідного оточення, рідної традиції, звичаїв і слова.

Щоб Пансіони й надалі затримали високий рівень та український дух — Дирекція дає стипендію студентам українцям, які вивчають проблематику опіки над старими й бажають працювати пізніше в Пансіонах та заохочує тих студентів, які під час літніх вакацій у Пансіонах працюють.

У звітному періоді дирекція Товариства, крім нормального ведення Пансіонів, опікувалася тяжко хворим видатним українським письменником Уласом Самчуком аж до його смерті, опікувалася українським правозахисником Данилом Шумуком, рятуючи його при тяжкій недузі і забезпечуючи його приміщенням та харчами без жодної компенсації, створила окремий музей Уласа Самчука, добудувала три розвагові кімнати, збудувала фронтову огорожу з брамою та при допомозі добровольців, постійних працівників і мешканців Пансіону створила прекрасну алею рож.

Минулий рік був особливо тяжкий для Пансіону на Роял Йорк, бо багато його мешканців переступили 90-ту межу свого життя, мають різні хронічні вже недомагання й потребують частішої медичної опіки, ніж навіть найкращий дім для старших спроможний дати. У зв'язку з цим кількість ліжок у цьому пансіоні довелось зменшити з 98 на 80, а персонал медичної і господарської обслуги зріс до 62 осіб. 68 мешканців потребують значно збільшеної медичної опіки, що дуже підвищує кошти ведення Пансіону. Річний бюджет ведення обидвох Пансіонів збільшився до двох мільйонів доларів. Добре, що наші люди доціннюють вагу і ролю Пансіонів, жертвуючи на них поважні

суми грошей. Це тим важливіше, бо Пансіони мають ще значну гіпотетичну позичку до заплачення.

Вести Пансіон на Вінстон Черчілль Бль. значно легше, бо його мешканці віком молодіші, здоровіші і половина з них навіть допомагають у веденні господарства, культурно-мистецьких програм та розважальних імпрез. Майже на 100 мешканців тут працює тільки 13 осіб обслуги. Згідно з твердженням управительки, наставлення мешканців до життя в Пансіоні цілком позитивне, а це в свою чергу уприємлює працю обслуги. У Пансіоні виступали відомі українські ансамблі з Польщі «Журавлі», «Лемковина», «Ославяни» та часто відбувались інші культурні імпрези. Цей Пансіон став туристичною атракцією для багатьох груп та індивідуальних відвідувачів.

Адміністратором Пансіону на Роял Йорк Ровд є тепер пані А. Мудра, а на Вінстон Черчілль Бль. адміністрацію перебирає д-р Данилишин. Надзвичайно дбайлива медична опіка в Пансіоні на Роял Йорк перебуває під керівництвом медичного директора д-ра Ігоря Гадача, а лікарем для мешканців Пансіону у Mississauga є директор д-р Йосип Козак.

Духовно-релігійну опіку для мешканців Пансіонів дають від Української Католицької Церкви капелані оо. Петро Івахів і Б. Остапович, а від Української Православної Церкви о. мітр. Федір Легенюк. У своєму звіті управителька д-р Євгенія Пастернак висловила побажання, щоб православні Богослуження в обидвох пансіонах відбулися частіше ніж дотепер, на жаль, це не залежить від Дирекції чи адміністрації, а від церковних чинників.

Після прочитання фінансового звіту офіційного книговода Пансіонів п. Матейка, свої короткі звіти дали секретарка Дирекції мігр. Дарія Винників, скарбник п. Ярослав Семотюк і голова д-р Роман Цурковський. Він згадав про деякі проблеми і труднощі Пансіону на Роял Йорк в останньому часі і висловив надію, що обидва Пансіони залишаться і в майбутньому українськими домами для старших громадян, а не домами для немічних, для чого вони не пристосовані. Він подякував членам Товариства за довголітнє довір'я до нього й повідомив, що через обтяження іншою працею не зможе залишитися далі головою Дирекції.

За працю добровольців коротко звітувала пані Г. Хотинецька. Управителька д-р Є. Пастернак подякувала всім добровольцям поіменно, пригадавши, що іншим установам бракує тепер добровольців, — бракує їх і Пансіонам ім. Івана Франка.

Після звіту Контрольної Комісії і на її внесок, дотеперішній Дирекції Пансіонів збори одноголосно висловили довір'я й подяку за велику й віддану роботу.

Нову Дирекцію Пансіонів обрано в такому складі:

Д-р Роман Цурковський — почесний голова, пан Ярослав Семотюк — голова, мігр. Дарія Винників — секретар, д-р Євгенія Пастернак — екзекутивний директор, адв. М. Романюк, д-р Ігор Гадич, д-р Йосип Козак і інж. Ігор Стецюра — члени Дирекції з іншими окремими функціями.

Багаті змістом і цікаві загальні збори тривали тільки (неймовірно!) півтора години. 25-річчя Пансіонів ім. Івана Франка рішено відповідно відзначити восени цього року.

Мар'ян Дальний

«МАЄТЕ ГОЛОВИ...»

Голова тріщить. І розривається. Мізки висихають. Перебудова. Всі кажуть: «Треба!» І ніхто не знає: як? По-старому не можна. По-новому не вміємо.

Колись було просто. Спустили циркуляр — і ти перебудувався. Згідно з таким-то параграфом. Згідно з таким-то пунктом. Недотягнув — підштовхнули. Перетягнув — зупинили.

Тепер кажуть: «Вам карти в руки...»

А навіщо мені ті карти? Я ніколи їх у руках не тримав. Я знав, що туз зверху, а шістка — знизу. Слухайся туза і крій шістку. До речі, ні туза, ні шістку я в очі не бачив. Від туза інструкція. До шістки наказ. Інструкції приймала Зюня, накази готовував Федя. А підписував Шпунтик. Мій заступник. Прізвище під наказом стояло мое. Він тільки рисочку доставляв. Виходило, ніби я є. І ніби мене нема.

Тепер ініціатива знизу.

Телефоную своєму безпосередньому. Питаю деликатно:

— Яка ініціатива потрібна?
— Думайте! Маєте голови...

Крім голови, я ще й шию маю. Не хочу, щоб її милили.

Та їй практика. Спочатку спитай, що треба. А тоді вже думай. І обов'язково узгодь. Узгодив — відповідальність трохи перекинув на чиюсь спину. Або їй зовсім зі своєї зіпхнув...

Викликаю низи:

— Що з ініціативою?
— Якою?
— Всякою. Маєте голови — думайте.
— Та воно ж незвично, — чухає потилицю один.
— Розучилися. Завжди за ініціативу били... А тепер б'ють, що її нема... Може, буде якась інструкція?

Інструкція! Маючи інструкцію, і дурень зможе бути розумним. І грішний — праведним... Господи уявний! Пережитку всемогутній! Та невже ж це більше не буде інструкцій? Положень, циркулярів, правил, вказівок, узгоджень? Як же тоді працювати? Як керувати?.. За отим, здається, непомітним, папірцем почуваєшся, як за Китайською стіною.

Хтось до тебе з претензією: «У вас совість є?»

А ти йому під ніс положення

Хтось тобі наступає на горло: «Знайдіть можливості...»

А ти йому під ніс правила. Мовляв, не маю права порушувати. Хтось тобі б'є на людяність, а ти збиваєш із ніг вказівками зверху...

І пливеш далі своїм службовим руслом. Спокійно. Впевнено. Між двома надійними берегами. Високим, крутым. І низеньким, пологим. Високий час від часу лизнеш. На низенький вихлюпнешся... Сонечко гріє. Пташка цвірінкає. Верба схилилася. Русланка плюхнулася. І тобі на душі мило. На серці

КРЕДИТОВА СПЛІКА

при Церкві Св. Покрови (Торонто)

дає позики і платить високі відсотки
від ощадностевих вкладів.

Тел.: 537-2163

Ділові години:

Понеділок, вівторок, четвер: 9.30 — 5.30
п'ятниця — 9.30 — 7.30 субота — 10.00 — 1.00

St. Mary's (Toronto) Credit Union LTD

832 Bloor St. West (near Shaw St.),
Toronto, Ont. M6G 1M2

солодко. Голова у тебе спокійна і легка. Думати не треба... Бо ти обставлений, як частоколом, інструкціями, циркулярами, правилами. Ти за ними почуваєшся як за протитанковими надовбами...

А як, бува, на цьому тихоплинні вже щось у голові й зажевріє, узгодив з безпосереднім. А той ще із своїм. І ти вже знову, як стовп, підпертий звідсіль пасинками. Ні вітру не боїшся, ні бурі...

Тепер кажуть: «Маєте голови, думайте...»

Придумати щось можна. Але хто буде відповідати?..

Свіген ДУДАР

(«Вісті з України»)

НА ПРИЇЗД М. ГОРБАЧОВА ДО ЛЬВОВА

Новина у місті Львові, всюди натовп, гамір, крик:
Про новини гонорові знає кожний чоловік.
Хто ще з вечора чекає, хто біжить, мов на пожар,
Бо до Львова приїжджає Генеральний секретар.

По дорозі до Рясного посадили ялинки
Ще й бетоном їх залили, щоб стояли на віки.
Дощ негайно припинити! Сонце дайте із-за хмар!
Бо до Львова приїжджає Генеральний секретар.

В магазині з'явилися сир, ковбаси і коньяк,
Це напевно дав вказівку сам товариш Погребняк.
Всі дороги милом мили, а шампуном тротуар,
Бо до Львова приїжджає Генеральний секретар.

В Рибінка на „Електроні“ заболіла голова,
Дав трудящим по відгулу, щоби вивчили слова,
Щоби голови помили, не дай Боже перегар,
„З вами буде говорити Генеральний секретар!“

П'ять автобусів привезли добре навчених людей,
Щоб ротів не роззяявляли ширше вікон і дверей,
А всміхались, притакали, не робили жадних чвар,
Міг би ся зденервувати Генеральний секретар.

Із машини помахала життерадісна рука.
Місько каже: „То правдива!“ Владко каже: „Двійника!“
Але якби там не було, проїздив попри „Нектар“,
На шикарній лімузині Генеральний секретар.

Він стоїть, а коло нього здоровенні мужики.
Я відразу догадався, що то певно тайняки:
Не дай Боже терориста, або вискочить Макар
Міг би ся зденервувати Генеральний секретар.

А один поет відомий від поваги аж зомлів:
Посадили бідолаху поміж двох секретарів —
Справа сивий і поважний України пан і цар,
Зліва мудрий і відважний Генеральний секретар.

У колгоспі-мільйонері був страшний ажотаж,
Всіх свиней помили в лазні і зробили макіяж.
Голова колгоспу втратив апетит і мови дар,
Що до нього не приїхав Генеральний секретар.

Ясне сонечко заходить, засинає дітвора,
Секретар по місту ходить, але вже йому пора.
У машину вже сідає. Ти, оркестро, марша шквар,
Хай частіше приїжджає Генеральний секретар.

(Надіслане зі Львова)

Walter CAP

«ПРИЇЗД МАТЕРІ»

I ось знову театр. Нова п'єса. Прем'єра. Нові актори в Торонто! Як не йти??!

Про п'єсу не буду писати — хай це роблять літературні критики. Тільки зацитую з програмки: «Дії відбуваються в одному з міст Канади: у п'єсі відображеного гострий політично-родинний конфлікт на тлі поглядів комунізму і націоналізму».

Хтось подумав, би, що на сцені було багато убивств, бо в теперішніх драмах — бодай на телевізії — як тільки якийсь «конфлікт», то принаймні одна дюжина вбитих. Ні, у цій п'єсі, хоч конфлікти були гострі, але політично-родинні відносини були люб'язні, всі любили один одного і навіть у найбільше напруженых ситуаціях виявлявся український сенс гумору. Тож глядачі на залі, замість сидіти налякано й чекати на якийсь найгірший злочин, вибухали сміхом.

Але це вже забагато написав, не зного «фаху». Хочу поділитися своїми враженнями з того, що мені найкраще сподобалося — з гри акторів. То дійсно була добра гра, в деяких моментах, як можна так висловитися по-театральному, навіть ідеальна.

Вси актори молоді, хоч гралі перевтілення старших — батьків чи матерів. Походять вони з нової хвилі переселенців — з Польщі та України. (Все таки залишилась одна актриса канадської генерації). І в тому суть.

Найкраще, на мою скромну думку, виявилася добра гра, коли треба було «фантазувати». Так я вперше побачив, як можна їсти й пити ніщо.

Це може виглядати фантастично, але так було.

Отже, режисер вперше — бодай я це вперше бачив в моєму обмеженому театральному досвіді — поставив сцену так, що господиня (Юстина — другина Івана, який приїхав до Канади перед війною і був комуністом чи радше я його називав би «прогресистом») наливала борщ до мисок — тобто вдавала, що наливала, — але вона нічого не наливала. І це ніщо її чоловік Іван і дочка (вже вчителька), і вона сама смакували, немов то був справжній полтавський борщ. Хто сидів ззаду в залі, може й

думав, що вони справді їли борщ. Що більше, Юстина навіть в горщику, який стояв на столі, підкидала якусь страву, немов у ньому справді були котлети. Після борщу вони «їли» ці котлети ножем і виделкою.

Так само наливали до келихів і пили вино — не наливаючи і не п'ючи вина, бо вина не було, і навіть води чи кока-кола не було, — а виглядало, що справді пили вино. Чи не взяв режисер цих трюків з якогось авангардного театру?

Далі, Микола (товариш Івана, теж прогресист) бив цвяха справжнім молотком, і то величим, але, очевидно, цвяха не бив в стіну, хоч так бив, що чути було, якби справді забивав цвяха.

Сильвія (дочка прогресиста Івана і Юстини, не дуже то розбивалася за комуністичним стилем життя може, тому, що молода) теж грала на фортепіано, хоч не грала бо й не було на сцені фортепіано, але була музика з фортепіано.

Наприкінці ще хочу з задоволенням ствердити, що п'єса була конструктивна, бо всі гострі політично-родинні конфлікти закінчилися позитивно для сатисфакції моєї, і — як я бачив по лицах глядачів на залі — усіх присутніх. А це теж належить до успіху в нашому віці прірв між поколіннями, наркоманії і психічних забурень. То дай Боже здоров'я для авторки, режисера й усіх акторів, щоб ставили і не переставали ставити все нові й нові українські п'єси не тільки в Році української мови, а й після нього.

Але хто дав мені право висловлювати такі похвали й пропонувати такі фантастичні проекти?

Слідами наших матеріалів

ПРОЧИТАВШИ НОВОРІЧНЕ ЧИСЛО „НОВИХ ДНІВ“

Січневе число „Нових Днів“ багате цікавими статтями, про які хочеться дещо сказати. Кожне число „Нових Днів“ починається якоюсь поезією чи поезіями авторів-поетів, що їх підбирає Редакція, а краще сказавши — головний редактор. Такий добір, мається враження, селекційний, бо тут не попадають речі, що їх дехто називає поезією, але вони функції і завдання поезії не виконують. Читачі вдячні за це, бо відпадають муки, сполучені з потом, коли любителі поетичного мистецтва важко змагаються, щоб знайти ключ для розшифрування отої копії накиданих і штудерно вимішаних слів, що претендують називати себе „Арс поетіка“. Тому спасібі за приемність прочитати щось таке, що радує не тільки душу, але і порадує слух музигою...

„СРІБНОСИНЯ ПЕРЛІНА“, авторства М. Гарасевич, зворує душу, бо така благородність і шляхетність відчувати вдячність за заподіяне добро не є, на жаль, властивою для всіх людей. В теперішню добу зматріялізованого світу, від „Срібносинної перліни“ від гейбі весняним теплом якоїсь радості, що розчулює серце, а то й слізоза тиснеться до очей. Чи ж не належиться подяка за той промінчик світла і тепла? Гадаю, що щи-ро ТАК!

А ось сторінка „НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ“... І тут редактор „Нових Днів“ „Прощаючись із старим роком“, висловлює так би сказати, своє експозе про те, що було, що є на сьогодні і що потрібно б виконати в будучому, цебто в році, що розпочався. Віддавна можна було запримітити, що редактор „Нових Днів“ нагороджений природою якимсь додатковим змислом, або четвертим виміром, що дає йому уміння бачити проблеми такими, які вони є, а не такими, якими ми хотіли б їх бачити. Всім бо відомо, що лікар не може ставити діагнози хворій людині, не знаючи ПРАВДИ про недугу. А як же лікувати суспільні недуги, коли правді закривають рота, або викривляють так, що правда спотворюється в огидну машкуру.

„В ПОШУКАХ ЄВШАН ЗІЛЛЯ“ (до теми Івана Дзюби). Автором тої статті є знаний громадянству мистець і критик — Юрій Соловій. Його міркування про рок-музику цікаві і дуже правильні. Це справді якась іронія, що отої здегенерований напрям і психічно хворобливий несамовитий вереск можна називати „музикою“. І справді, слухаючи її, людина, а радше її слуховий орган, може бути скалічений. Проте хай шановний мистець вибачить за відвертість, але так, як ото рок-„музика“ нищівно діє на смисл слуху, так його „Розп'яття для мільйонів“ діє на зір, що знаходить відгук у душевному бунті проти такого спотворення образу Сина Божого. Експерименти? Добре, але в своєму кабінеті, а не на публічному видовищі.

„МАГА ВІРИ“ і „РУНВіра“ зовсім непотрібно знаходити місце на сторінках „Нових Днів“.* Якась погубна мода, головно на тутешньому континенті, творення головно релігійних сект, що доходить до абсурдів, і допроваджує фанатиків, що повірили своїм лже-пророкам до масового самовбивства або поодиноких вбистрів. Ясно, що такі жорстокі дії не відносяться до справи, про яку мова.

Наш Великий князь Володимир добре зрозумів добу в якій жив і християнство приняв не із-за якоїсь химери, а з конечних потреб духового і політичного характеру, як і те, щоб затіснити взаємини з культурним світом, що здійснювалось в недалекій будуччині. Саме ж християнство стало джерелом могутнього здвигу не тільки в ділянці будівельної архітектури храмів, але також в малярстві, різьбі і інших ділянках культури. І хіба ж тій величині можна було протиставити, витесаного в дереві Дажбога, Перуна, Велеса, та інших божків, що їх ніже числа? І не тільки князь Володимир відчув конечність покинути старих богів і божків, але і його батько Святослав, висилаючи сина князювати в новгородські землі сказав: (...) “А коли сину, прийде час, що зникне покон (звичай) отців наших і постане новий покон, отречуться люди Перуна і восхотять Христа, ти не переч їм... Чи зробиш так?” (Такі слова вкладає в уста Святослава автор роману-історичної повісті „Святослав“, В-во „Дніпро“, Київ 1964.) Знаменне тут те, що князь Святослав, послідовний почитатель старої, поганської віри, передбачив своїм розумом, що доба віри в богів кінчається, а на її місце переможно наступає епоха науки Христа і повернення у минуле немає.

Хотілося б ще згадати про роман Павла Загребельного „ДІВО“, що відноситься до володіння князя Ярослава Мудрого. Книга налічує 616 сторінок плюс 6 сторінок, відпущених для пояснення слів. Книжка поділена на 22 розділи, прикрашена гарними ілюстраціями, а розділи міняються минулим із сучасністю. Для прикладу: перший розділ зазначений: „Рік 1965“, а розділ другий: „Рік 992“ і так всі 22 розділи. Тут не має можливості, бодай коротко, зазнайомити читача із змістом цілого роману, але хочеться сказати про саму суть і ціль народження тої повісті. Як було сказано, події відбуваються за часів князя Ярослава Мудрого і вся суть в тому, що акція відбувається, дуже згущено, при справі побудови Софійського собору. Автор створює головного героя свого романсу, Сивоока, що хоч фанатичний визнавець вірування в багато богів, має стати не тільки архітектором споруди величавої будівлі, але, обдарований надприродними прикметами мистецтва, має цей храм і розмальовувати. Так і на третій сторінці обкладинки красується гарна ілюстрація Сивоока на тлі Софійського собору, що тримає в руках модель того архітектора. З тим моделем він потаємо, нічко відвідує князя Ярослава і вперто намовляє його, щоб він затвердив цей проект саме в такій формі, проти чого рішуче наставлений Константинополь. Справа не в тому, що надміру вифантазуваний Сивоок мав би бути творцем християнського собору, а справа в тому, чому цей, наділений такими дарами мистецтва — Сивоок, не створив, вже не то шедевру, а хоча б щось величне, що прославило б Дажбога, Перуна, Велеса та інших божків, у формі якоїсь будівлі чи пам'ятників, що залишили б будучим поколінням достойний слід. Вже передше було говорено про джерело, що вже висохло, а тому Сивоок, не в силі знайти його, свою мистецьку наснагу заспокоює, розмальовуючи Софійський собор, що має звеличати прихід християнської віри в Русь-Україну. А тоді Сивоокові прийшлося прославити її Творця-Христа, Його Родину і тих що посвятились ширити ту віру, бо тут щедро пульсувало джерело натхнення.

Було б великою помилкою думати, що передхристиянська доба є якоюсь білою плямою. В тій добі наші предки не тільки животіли, а жили повним життям, будували, вирощували природні багатства, пишно одягались, мали хоробрих воїнів, робили далекі походи, мали сміливих і мудрих князів. Про те все історія вже сказала своє слово і записала золотими літерами про ту славну добу. Але життя не стоїть на місці. Багатоюща грецька і римська мітологія є у пошанівку у тих народів, але якось не чується, щоб хтось з грецьких чи італійських професорів намагався намовляти своїх співгомадян, щоб навернулись до вірування в Зевса чи Юпітера. Тільки апологети РУНВіри воліли б на місце Софійського собору і інших християнських святынь, творів народного мистецтва, поставити Дажбога, чи Перуна із золотими очима і срібними вусами чи іншого Велеса.

Але кому це нині потрібно?

Лев Ломиш

* Про РУНВіру і „Мага Віри“ були в „Нових Днях“ тільки платні оголошення і відгуки читачів на ці оголошення. „НД“ — надконфесійний журнал, тому полемічних статей на тему віри не друкуватиме. — Ред.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СЛ. ПАМ'ЯТИ ПАНІ ЄВДОКІЇ ОНОШКО

Стоять заплакані сумні навколо лица
Відправлено Священний ритуал...
Не досягає велика таємниця —
Життя земне дістало свій фінал...

Повіками закриті милі очі
Не посміхаються уста твої — не ті.
Залишила у смутку найдорожчих —
Пішла сама кудись тепер у самоті...

Не плачте ж всі, не нарушайте спокій!
Їй сліз не треба ваших, не будіть!
Вже шлях її далеко, одинокий,
Й до Божого Престолу їй треба йти!...

Ми ж тихо будемо молитися за неї
Щоб Бог прийняв в обитель ту Святу
І Ангел Божий її вручив лілею,
За її чесність, серце й простоту...

А, може, вже тепер над Божим світом
Твій Дух досяг призначених висот,
Що нам з землі здається тільки мітом —
Недосягальних Божественних красот!...

І може бути, що в якусь пізніш хвилину,
Ти зможеш Богові слівце одне сказати,
Промов Йому лише слово: „Україна“,
Він Всемогутній, Добрий буде знати!...

Амінь.

Слизавета Шевченко. Березень 13,1989 р.
Сан Дієго, Каліфорнія.

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. покійної Євдокії Олексіївни Оношко, на пресовий фонд „Нових Днів“ прислали: Дига Олексій і Варвара \$20.00, Джон Шульвіц з родиною \$10.00 і Юрій Оношко \$50.00.

Щире спасибі їм і Вічна Пам'ять Покійні!

В ПАМ'ЯТЬ ЄФРОСИНІЇ СМИРНІВ

В Гамільтоні, Онтаріо, упокоїлася на 76-му році життя наша довголітня читачка, донедавна активна в житті місцевої громади, бл. п. Єфросинія Смирнів (з дому Шабельник). Вона народилася 28-го лютого 1913 р. на Слобожанщині й до війни проживала з чоловіком Миколою й двома синами в Харкові. До Канади родина Смирових прибула в 1949 р. і від 1950 року проживала в Гамільтоні.

Під час панахиди, у пам'ять покійної присутні склали щедрий дар на українському православну колегію св. Андрея (блізько 1800.00 дол., на поминальному обіді жертвували на пресовий фонд „Вісника“ \$200.00.

Чоловікові покійної Миколі Смирнову, синам — дрові Борисові й проф. Володимирові та їхнім родинам складаємо глибоке співчуття з приводу болючої втрати.

ФІЛЬМ ПРО СОЛОВКИ

На екрані радянських кінотеатрів увійшов фільм про один з найбільш суворих тaborів на Соловках, озаглавлений «Влада Соловецька». Режисер М. Голдовська і кінодраматурги В. Листов та Д. Чуковський використали знайдену в архівах кінострічку «Соловки», створену 60 років тому на замовлення начальства Соловецького тaborу особливого призначення, розповіді бувших в'язнів, у тому академіка Д. Лихачова, який колись саме там віdbував свій вирок, одного з чекістів, а згодом соловецького в'язня, врешті збережені документи. На острові Соловки поселявались колись втікачі, тут споруджено знаменитий монастир, який з 1923 по 1936 рік був перетворений на Соловецький табір особливого призначення, а з 1936 по 1939 — це була горезвісна Соловецька тюрма особливого призначення. Більшість її в'язнів, серед яких було багато українців, ніколи не повернулися на свободу.

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

**УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТО**

- **першорядні майстри, скульптори і креслярі;**
- **імпортовані і місцеві граніт, бронза;**
- **фотографії на порцеляні, нагробні написи;**
- **хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!**

Тел.. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

ЛІСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ «МЛИН І Р. БАР-СЬКИЙ»

Листа-статью Т. Романишин («Нові Дні», березень 1989 р.) перечитав зо три рази; тема є інтригуюча та ще й з маловідомими нам подіями в релігійному світі інших народів. Це відважний крок авторки — об'єктивно розглянути і оцінити зміни в релігійних напрямках. Добре знати своє, а ще краще мати бажання пізнати й чуже, тоді щойно можна порівнювати одне з другим. Вчепитись тільки до чогось існуючого століттями, і твердити, що це є єдиноправильне — не є логічно. Бігти за возом, коли є авто, виглядає на дивацтво.

Т. РОМАНИШИН говорить про догми середньовіччя, про потребу змін, бо нічого нема вічного, крім вічності і БОГА. Що ж таке ДОГМА? Це поняття, вчення, закон, переважно в релігії, ЯКІ ПРИЙМАЮТЬСЯ БЕЗ ДОКАЗІВ. Не квестіонуй, хтось за тебе подумав, бо йому з цим добре. На підставі студій, обсервації та змін в житті релігійних спільнот, людина починає мислити. Тільки тому, що мислення прогресує, є зміни на краще.

Зміни є позитивні історичні чинники. Душевна нестійкість не дає поштовху до героїзму, а сама покірність веде до безперспективності. В середовищах інтелігенції почуете думки, що для перетворення світу на краще треба володіти потужними засобами. А до засобів належить процес думання також, і тому догми століття не конче відповідають вимогам нації. Мені імпонує те, що китайці вважають за СВЯТИХ своїх національних героїв і моляться до них. Мені імпонує, що синагоги зарадничо є школами, де гартується приналежність до нації з єдиною релігією і вірою тільки в свого БОГА. Позитивів в різних релігіях є багато, та на це потрібна ціла стаття. Тому, авторці Тетяни Романишин я вдячний за відвагу написати щось не стандартне, а таке, що примуше думати, читати, обсервувати.

К. Лещук, Едмонтон, Алта

ПОСУДИНА ДО ВАРЕННЯ КУРКИ І АРТИСТИ

Читаю тут, що артист ІКС гастролював у Пекіні. Англійська мова знає слово «кассероля» і мені здавалося, що «гастроля» походить від цього слова, тим більше, що в таборі колись чув я слово «каструля» в цьому самому значенні. Але з контексту виходило, що мова про «гостинний виступ» артиста.

Я знаю, що декотрі німецькі слова набрали значення в англійській мові, напр., «лейтмотіф» (не «лейт-»). Але цього привілею гастроля не має. Щоби хоч ГАСТРОЛЯ! бо гість (Guest) в нім. мові не має нічого спільного з газом.

Мені осоружна є й назва мистця (не «митця», бо мистці не перепачковують товар через границю), яку «Н.Д.» часто уживають, іменно «ХУДОЖНИК». Уживане в декотрих верствах польських слово (дуже перепрошую за прямість у поясненнях) «хендожиць» означає мати секс!

Не дивниця, що галицькі мистці НІКОЛИ не уживають образливого для них слова «художник».

Але слово гастролювати уживають наші журнали більше, хоч поміщають довгі статті про чистоту мови.

Ось парадує в них АБЗАЦ, маршрут і т.д., слова, які легко заступити нашими. В перемиській гімназії я вчився про СТИХОК, а не КОНУС, про перекутню, а не діагональ і т.д.

Вкінці: Перепрошую за численні поправки при помочі вибілюючої масти. Як скажу Вам, що добігаю віку дев'десяти літ (не дев'яносто, це слово є нелогічне), то мені простите!

Юра Яремкевич, Ірвінгтон

Шановний Пане Яремкевич! Дослівно всі слова, яких Ви не любите чи які Вам осоружні, знайдете в «галицькому» (академічному) правописному словнику Гр. Голоскевича. Знайдете там і узаконену «гастролю», і «каструлю», і «мистця», і «митця» (товар через границю «перепачковують» «митники»), ну й, очевидно, слово «художник», яке вважають образливим хіба ті галицькі мистці, які зачасто чули вульгарне польське «хендожиць». Признаюсь Вам, що хоч я і виростав не аж так далеко від Перемицля і мав чимало польських знайомих, але цього слова ні разу не чув. Може тому в слові «художниця» не відчуваю нічого образливого, але слово «мисткиня» чомусь не проходить крізь моє горло.

Ви вчилися в перемиській гімназії про «стіжок» і «перекутню», але ж з благословення ВУАН і НТШ, від 30-их рр. ми всі мали вчитись таки про «конус» і «діагональ». Тож будьмо толерантніші до «дерева мови української». — М. Дальний

ЩЕ ПРО „ОСТРАКІЗМ“

До листа Е. Дзвонника «Остракізм або скитальська хвороба» („НД“ за квітень 1989 р.) ще можна додати наступне:

Недавно один з культурних українських діячів, що гостювали в Канаді, подав до відома таку українську істину: «Бий свого, щоб чужий боявся!» Може вона стара, як світ, у нашому народі, а може нова чи відновлена «мудрість» але коротка і стисла!

Р. Колісник, Торонто

ДО СТАТТИ ПРО МИТРОПОЛITA ВАСИЛІЯ ЛІПКІВСЬКОГО

Ніби ще недавно позбавляли духовного сану священнослужителів, а вірних відлучали від церкви за згадку про УАПЦеркву відрод. 1921 року, як ми формувалися по таборах скитальців у Німеччині. А сьогодні, десь вірно, а десь фальшиво, згадується і про УАПЦеркву і про її першого митрополита Василя Ліпківського. Григорій Вишнівський в часописі „Українські Вієти“ від 22 січня ц.р. напр., фальшиво пише... „Церква відродилася 1921 року, а канонізувалася 1942...“, пан Т. Хохітва в тому ж часописі від 7-го квітня ц.р. гарно написав про УАПЦеркву, тільки без дотримання дійсних фактів. Стаття у Вами редактованому журналі, авторства п. Ол. Воронина за квітень

ц.р. є достойним вінцем і УАПЦеркви і її першого митр. Василя Липківського; читав і плакав зі зворушення, що нікому не пощастило стерти з історії той велетенський чин наших батьків в ті часи відродження...

Ще раз дякую за вміщення світлини митр. В. Липківського і гарну інформацію про УАПЦ п. Ол. Воронина.

На все добре Вам — **Василь Шевченко,**
Форт Бейн.

РЕФЛЕКСІЙ НА ГІПОТЕЗИ В. ЧАПЛЕНКА Й РАЦІЮ М.Г. ЦЕНКА

«Хто любить і розуміє голос давнини, най сяде в тіні того дерева мисли, най наставить уха і відчинить серце, а може вчує гень, гень далеко, шумить степова трава...»

Богдан Лепкий.

За Ігоря й Новгород уже належав до Київської Русі, а **Святослав Ігоревич**, лицар і герой, воював під Окою й Волгою з хозарами та покорив в'ятичів, не даючи спокою й болгарам.

Володимир Святославич, відсунувши геть із-за дівчини брата Ярополка, обійняв Русь і охрестив народ. За це опісля прозвано його Великим. Але з християнством по його смерті завітала до нас і «демократія», яку його наслідники кожний по-своєму тлумачили й тлумачать аж донині.

Ярослав Володимирович був найвідповідальнішим князем-наслідником, але його нащадки створили аж п'ять династій, з яких лише **Всеволод Ярославич** притримав Русь більш-менш вкупі для сина **Володимира**, якого прозвано Мономахом в честь діда по матері грецького імператора Константина.

Мстислав Володимирович був останнім Великим київським князем, а брат його Ярополк (1132-1139) довів Київ до занепаду, давши змогу **Андрієві Юр'євичу** 1169 року збурити його (Початок Богоявільських, яких є досить і сьогодні!).

Ідеї Володимира Великого відроджуються аж у князя Романа, що згинув у змагу з Польщею. Але **Данило Романович**, якого лише тепер дехто звє Галицьким, з братом **Васильком** прагнуть відновити велич Київської Русі.

Все повище стало як **прелюдія** в моїй уяві після перечитання листування «Нових Днів» в січневім числі цього року. Ніде не зустрічаються прізвища, лише «прозвиська» Великий та Мономах. І так пишуть всі наші визначні історики. Випадкові «прозвиська» не є ніякими прізвищами. Подобається це чи ні проф. В. Чапленкові та багатьом з нас Прокоповичам, Давидовичам, що мають прізвища з по-пра-пра-батькові, чи Юрковим, Івановим, Яновим та Григоровичам з прізвищами за приналежністю до якогось пра-пра-батька, але ім'я й по-батькові колись було повним описом людини. Доказом цього є й старі літературні пам'ятки з XI-XII століття «Житіє Ігоря Ольговича», що воював із Із'яславом за Київ, «Моленіє к князю Ярославу Всеволодовичу» та ін.

І пізніше в Несторовім літописі, Іпатіївськім і Лаврентіївськім кодексах, в «Слові о полку Ігоревім» та в інших писаних пам'ятках нашої старовини — всюди наших князів і княжат та визначне дворянство звати ім'ям і по-батькові...

Під тиском татар галицько-волинські князі почали шукати захисту й дружились з угорськими й австрійськими княжими родами, що й дало поштовх до вживання прізвищ. Поза тим зв'язки з заходом нічого нам не дали. Навіть західно-слов'янський світ (Польща, Чехи, Мораві) не дуже спішився розбудовувати Русь — лиш би будь-як стримувала татар. Поляки й угри поділилися нею, аж Литва «об'єднала». Українці ж у борні з германцями помагали Литві більше як самі собі (щось подібно як тепер москалям!).

Щойно по упадку татар «прозвиська» новоприбулих побратимів до Запорізької Січі почали частково витискати з ужитку **по-батькові**, яке дехто заразовує чомусь до титуломанії. Свіжих козаків прозвивали називами пташок і звірят, явищ природи чи й окремих їхніх особистих прикмет. З того й походить наші чисто-українські прізвища*. Визначні козацькі роди віками зберігають ті «прозвиська», хоч деякі опісля спопушилися чи змосковцілись, а всі шляхетські прізвища й так не є українськими, хоч дехто ними досить гордиться, зайво підкреслюючи наш вічний сервілізм чужинцям.

Помагаємо ми всі чужинцям і тепер, навіть тут, в діяспорі, відмовляючись **добровільно** від гарного старокняжого звичаю, який так глибоко вкорінівся в українському народі та був уживаний на особистих документах, видаваних Українською Народною Республікою, а також вживався тепер в «об'єднаній» Україні.

Добровільним здаванням позицій і неохотою (часто й невмінням) захиститись ми стаємо не тільки «моголами», а й зживаемось з будь-чими, лиши би новими, «гіпотезами». Тож не дивно, що дехто не знає імен батьків нашого великого пробудителя Маркіяна (Семеновича) Шашкевича й вічного каменяра української думки Івана Яковича Франка.

Ів. Халлява, Леонард

*) Слід сказати, що з тих часів дещо змінені форми називання по-батькові (чи по-матері!) стали також чисто-українськими прізвищами величезної більшості з нас: Григоренки, Грищенки, Гринюки, Іваненки, Іванчуки, Петришини, Грицишини, Іванишини і «їм же ність числа». — Редактор.

КАНДИД НЕ КАНДИДАТ

... Давно я вже замітив, що в нашій пресі неправильно вживався слова **вона** і **кандидат** у інших формах... Наприклад, часто бачимо написано так: „Вона вважає, що **її** нема жодної потреби...“ (мало б бути **її**;не думаю, щоб **її** будь-коли „стрілило“ в голову...“ (і тут мало б бути **її**).

Чомусь з кандидата наша преса робить **кандидата**. Ось приклад: „...пані д-р С. Парфанович відмовилася **кандидувати** на голову...“ Голова — головує, вчитель — вчителює, столяр — столярує, тож і **кандидат** мав би **кандидатувати**, а не **кандидувати**.

I. Юрченко, Онтаріо.

КОРОТКО ПРО „НОВІ ДНІ“

Пересилаю передплату та пожертву на добрий і цінний журнал „Нові Дні“. Багато цікавого і повчального в ньому...

Вітаю Вас пане Редакторе з 65-літнім днем народження. Бажаю кріпкого здоров'я і довгих літ життя та праці для свого народу.

Щасти Вам Боже на все добре.

М. Ф. К.

**

...Прийміть цей чек у сумі 50.00 ам. дол за передплату вашого дорогоцінного журналу за '89 рік, а решту на пресовий фонд...

Г. Омельченко, Редфорд.

... Довші роки вже насолоджуємося Вашим журналом, а останніми місяцями таки захоплені. Контрверсійні, відживляючі та інформативні дописи є корисні та захоплюючі.

Дякуємо, бажаємо й надалі твердого кроку, багато енергії і многих літ Вам і Вашому журналові. Прошу прийняти виплату на наступні два роки, а решту на видавничі видатки.

М. Л., Торонто

УСПІХ НОВОГО АНСАМБЛЮ

У Монреалі вже раніше ходили чутки, що створено новий хор чи ансамбль, який ретельно готується до свого першого показу-виступу. Нарешті ці чутки підтвердилися. У суботу 13-го травня ввечорі новий Ансамбль під дир. Івана Козачка виступив у залі громади св. Покрови.

З концертом виступила група співаків у складі: Віктор Цвітков, д-р Олександр Мельник, Жорж Буреш, Олександр Метелиця, Іван Гайчук, Роман Ростик і Зенко Грицьков'ян. Акомпаньювала їм на піано Володимира Манчуленко. Керував концертом д-р О. Мельник.

Було виконано за програмою такі твори: «Христос Воскрес!», «Блаженний муж», «На ріках Вавілонських», «Тройця», «Святий Боже!», «Повій вітре на Вкраїну» (дует виконували д-р О. Мельник і Р. Ростик), «Салом» С. Баха (виконав на скрипці Петро Мельник), «По садочку ходила», «Гаю, гаю», «Весна», «Ой ти дівчино зарученая» (сольно Р. Ростик), «Чом, чом, земле моя», «Рідні Карпати», «Під твою милість». Також було два успішні виступи гумориста Віктора Цвіткова (з нагоди Дня матері).

Вся концертова програма була виконана беззакидно, солідна праця диригента Івана Козачка та й самих співаків дала гарні наслідки. Вечір був цікавий і прiemний та приніс глибоке вдовolenня присутнім.

Після концерту д-р О. Мельник обдарував квітами талановиту піяністку Володимиру Манчуленко, диригента Івана Козачка та скрипалья Петра Мельника. Подякував усім за участь, а жіночому товариству ім. Лесі Українки за прийняття.

Бажаємо новому Ансамблеві таких же успіхів і в майбутньому.

Андрій Сторож

КОНКУРС НА ТВІР ДЛЯ ДІТЕЙ АБО МОЛОДІ

Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді проголошує оцим КОНКУРС на

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Латишко Олена, Етобіко	\$56.00
Басараб Р., Вестон	\$28.00
Корнійчук Д., Садбури	\$26.00
Радкевич І., Торонто	\$13.00
Чернецький І., Калгари	\$10.00
Дубик В., Торонто	\$ 8.00
Шнуркова О., Пенетанг	\$ 8.00
Гончарук В., Кітченер	\$ 8.00
Проців Т., Торонто	\$ 6.00
Др. Шимонович-Рудницька Г., Монреаль	\$ 6.00
Ющенко Марія, Лондон	\$ 3.00
Слободян І., Торонто	\$ 3.00
проф. Муха М., Торонто	\$ 3.00
проф. Гавалешка Ю., Вінніпег	\$ 3.00

С.Ш.А.:

Оношко Ю., Рочестер	\$50.00
Омельченко Г., Редфорд	\$30.00
Дига Варвара і Олександер, Рочестер (у пам. Є. О. Оношко)	\$20.00
Шаблій М., Арлінгтон	\$15.00
Ковалевський М., Сант Пол	\$13.00
Мазяр Е., Елмгурст	\$10.00
Бакало Варвара, Бруклін	\$10.00
Шульвіц І., Рочестер	\$10.00
Шембель Галина, Бінгамтон	\$10.00
Проданюк Павліна, Нортрідж	\$ 5.00
Іваницький М., Орандж	\$ 5.00

ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ:

Закревська Н., Вудвіл, Австралія	\$28.00
Комар А., Клемзінг, Австралія	\$20.00
Мікитенко М., Ньюкомб, Австралія	\$10.00
Зизар О., Будвіл, Австралія	\$ 8.00
Колодка П., Гатон-Брадфорд, Англія (фунти)	5.00
Сенчук Б., Мюнхен, Німеччина	\$ 5.00
Коблаш І., Мекварі-Філдс, Австралія	\$ 4.00

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ:

М. Б. Бігус, Торонто	1
Гаврющенко С., Парспіані	6
Горгота Ада, Торонто	8

Щиро дякуємо за приєднання нових передплатників і пожертв. Без збільшення числа передплатників і без Ваших пожертв на пресовий фонд ми не могли б у сучасних обставинах продовжувати видавання „Нових Днів“
Редакція і Адміністрація.

повість, або збірку оповідань (для дітей або молоді) 1-ша нагорода — \$500.00, 2-га — \$300.00, 3-та — \$150.00.

Твори надсилати до кінця грудня 1989 р. на адресу:

PLAST
2199 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1M2

000085
EXPIRES: 89 12

Mrs. E Litwinow
48 Yorkview Dr
Etobicoke
ON M8Z 2E9

5 D 30
00

XX35 (L)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

Ukraine

ЧАРТЕРОВАНІ ВИЛІТИ ПРЯМО З ТОРОНТО ДО КИЇВА!

У згоді з проявленням цієї події Інтурс Корпорація подає різні, дбайливо приготовані, цікаві, екскурсії! Прекрасна нагода відвідати своїх рідних та друзів!

ТУРА 'А' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	1 День
Чернівці	9 Днів
Київ	3 Дні

ТУРА 'В' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	1 День
Львів	9 Днів
Київ	3 Дні

ТУРА 'Б' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	1 День
Тернопіль	9 Днів
Київ	3 Дні

ТУРА 'Г' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	5 Днів
Запоріжжя	3 Дні
Одеса	3 Дні
Львів	4 Дні

ДАТИ ВИЛІТУ І ЗВОРОТНІ КОШТИ ПРЯМО З ТОРОНТО ДО КИЇВА

ДАТА ВИЛІТУ З ТОРОНТО	ПРИЛІТ ДО ТОРОНТО	ВСЕВКЛЮЧАЮЧІ КОШТИ			
		ПОЇЗДКА 'А'	ПОЇЗДКА 'Б'	ПОЇЗДКА 'В'	ПОЇЗДКА 'Г'
28 травня	11 червня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
11 червня	25 червня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
25 червня	9 липня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
9 липня	23 липня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
23 липня	6 серпня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
6 серпня	20 серпня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
20 серпня	3 вересня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
3 вересня	17 вересня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
17 вересня	1 жовтня	\$2395.	\$2345.	\$2395.	\$2495.

КОШТ ВИЩЕ ПОДАНИХ ТУР ВКЛЮЧАЄ:

- Всю Транспортацію літаком (з Торонто і назад до Торонто)
- Іжу (Сніданок і Обід)
- Всі екскурсії по Україні
- Один візит в театр
- До сто (100) павнів перевозу багажу, на одну особу
- нічліг в готелю

За зворотну кошту літаком від нашого міста до Торонто та резервацію задзвоніть до своєго агента подорожі. За іншими деталями та брошуркою про вище згадані тури дзвоніть безкоштовно 1-800-268-1785.

1013 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6H 1M1

АЭРОФЛОТ

Intours
Corporation

TELEPHONE(416) 537-2168
TELEX 06-218557
WATTS LINE CANADA 800-268-1785
Fax 416-537-1627